

308312

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I. } చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ అక్టోబరు నెల 14 వ తేది బుధవారము } No. 179
సంపుటము ౧ } ఆంధ్ర నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ బహుళ దశమి ౧౦. } సంచిక ౧౭౯

ఆనందా ఫౌంటెన్ వేనా.

౧౪ వత్స బంగారు నిబ్బు చేర్చబడియున్నది. పెద్దకొఱాయి యున్నందువలన ఇంక చాలాపట్టును. విద్యార్థులు వేలకొలది కొనుచున్నారు. వలయువారలు కాలయాపనమును చేయకొనుచు గాక, ఇయ్యది వెడల్పు నిబ్బుతోగాని సన్ననిబ్బుతోగాని విక్రయింపవలయు. వెల. రూ. 1-12-0. క్రిందనాసియుండు విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

శృంగార నైషధము.

'నైషధం విద్యకౌషధమ్' అని ప్రసిద్ధిచెందిన శ్రీహర్షుని నైషధమునకు తెనుగు. ఇది శ్రీహర్షుని కృతి. అతి ప్రాథమిక విషయము, జగద్వినితము: ఈ పద్యములలో ఒక్కొక్కటిని జీతాతాత్పర్యములు, ఉదాహరణము, వ్యాకరణము, అలంకారము, నిఘంటువులపై వేదాంతములతో సర్వమును చెప్పబడియున్నది. అతి సుందరమైన పటములతో చేర్చబడి మేలైన కాగితములు, చిన్న నైజాను కలిగి మంచికాల్గితైండు చేయబడి యున్నది. తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము వెల. రూ. 8-8-0.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్డ్ కంపెనీ

ఆనందా ముద్రాలయము. బ్రాహ్మ, మదరాస్.

THE MASTERPIECE OF
GEORGE W. M. REYNOLDS.
Printed in bold types on Superior
Glazed Paper.

The repeated wishes of many a lover of best modern fiction, both Indians and Europeans from several parts of India, Burma and Ceylon, have induced us to undertake presenting in neat attractive volumes, printed on superior glazed paper in bold and beautiful type the following famous Novels of The Immortal Reynolds.
The Soldier's Wife. In two volumes, now ready with illustrations. Price For two Vols. Rs

1-4-0 Postage As. 3. Extra.
The Faust. a Romance in two volumes. Each volume As 12. Postage As. 2.
The first volume of faust is ready for sale and the second is in print and will be sent soon to the purchasers of the first.

Superior Watch Co.,
Post Box 167, (A) Madras. E

నల్ల భీమ పాక శాస్త్రము.

ఇయ్యది డాక్టరు యఫ్. టి. యస్. టి. గోపాలయ్య గారిచే దేవనాగరి భాషనుండి తర్జుమాచేయబడినది. 8 భాగములు కలవు. 1 భాగమునందు ఆనేకవిధములైన అన్నములు చిత్రాన్నములు చేయుక్రమముగలదు. 2 భాగముందు ఊరగాయలు పచ్చళ్ళు కోరింబిరలు యింకను భోజనమును కావలసిన ఆనేకపాకములు గలవు. 3 భాగమునందు పిండివంటలుచేయుక్రమముగలదు. వేయేల వివిధ పాకమునకు కావలసిన యావత్తుగలదు. ప్రతియుంట నుండతగినది.

240 పేజీలగ్రంథము క్యాలికోతైండు ప్రతి 1 కి ధర 1-8-0 పోస్టు ఖర్చులుసహా 1-11-0 పుటియందు వేయి స్కోక్కుదినము చేప్పిన ప్రస్థాదేశపు పవతియొక్క వివర కథలు.

240 పేజీలు మేలుకాగితములు క్యాలికో తైండు ప్రతి 1 కి ధర 1-4-0 పి. పి. ఖర్చుతో 1-8-0 రెండు ప్రతులు పోస్టుఖర్చులతో 3-0-0. మావిలాసము:—

మధురవాణి పు సకాలయము,
25 నమ్మళ్ళూరు పిథి మద్రాసు.

సంజీవరత్న.

ఇదియొక గొప్ప క్రియ నిమిద్ధిచేసిన తాయెతు. ప్రభావ మత్యద్భుతము. దీని నలంకరించుకొనిన, దేవా సంతకములు కావు. 2. కలరా, అమ్మవారు మొదలగు అంటు బాధ్యములను శోకనీయదు. 3. భూతప్రేత పిశాచములను పాతాళములో 4. వ్యాధులు, పీడలు, ఆపదలు, గండములు తొలగిపోవును. 5. నొప్పులు, తీపులు, వాపులు, దిగ్గలు, లెజులు, హరించును. 6. ఆరోగ్యము, అదృష్టము, విశ్వస్యము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహముగలుగును. 7. క్షూరకేతువులు ప్రియమిత్రువులగుదురు. 8. నీవాదం గలుచును. 9. సభకట్టు, సర్వజనవశీకరము. 10. నీవొక వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యార్థ సమేతమై ఖర్చు జోవునపుడు దీనిని ధరించుకొని వెళ్లిన తప్పక జయమును, లాభమును పొందగలవు. దానియందట్టి మహిమవున్నదని అనుభవజ్ఞులు వేనోళ్ళయ్యవ్యవహారమునట్లుంకాణించియున్నారు. ఇది సర్వోపధి వేదియగు నొక భూమియొ మహాత్మునిచే గనిపెట్టబడినదేగాని కాలాచిత వేషధారులవలన గనిపెట్టబడినదిగాదు. శ్రీపురుషులు ఆ బాలవృద్ధులందరును తెప్పించుకొని ధరింపదగిన అమూల్యమైన సుప్రతీకమైన రత్నతాయెతు, తాయెతు వెల రూ 1-8-0 లు మాత్రమే.

వలయువారు:—పి. ఆర్. జనార్దనరావు,
మెన్మరెడ్డి ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా.

దినపత్రిక.

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0 3 మాసములకు రూ. 8-4-0
6 మాసములకు ,, 6-4-0 1 మాసమునకు ,, 1-2-0

క్రొంప్టన్ ఇంజనీరింగు

కంపెనీ, మదరాసు.

ప్రింటింగు ప్రెస్సులు,
రయిసు మిల్లులు,
పిండి మిల్లులు,
నీరుతోడు యంత్రములు,

మొదలగు వాటివన్నిటిని ఆవిరివలన గాని, గ్యాసువలన గాని, నూనెవలన గాని, లేక విద్యుచ్ఛక్తి (ఎలక్ట్రిసిటీ) వలన గాని, నడపింపవలయు ననువారు

ఎస్టి మేటులకు, స్క్రీములకు

మాకు తప్పక వ్రాయవలసినది

మావద్ద ఎలక్ట్రికల్ సామానులు, జనరలు ఇంజనీరింగు సామానులు విశేషముగా గలవు.

మేము ఎంగల్ బర్న్స్ లూబ్రికేటింగు ఆయిలులకు ఏజెంట్లుము.

చిరునామా:—

నెం 7, ఆర్మీనియన్ వీధి,
మదరాసు.

The Crompton Engineering Co.,
7, Armenian Street, MADRAS.

అమృతం జనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పుల నూన్సును. నాయువుపోల్లు బావును పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. పొట్టపోగొట్టాను చక్షుమాలికలచే హిందూదేశమంగు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సునాననగలిగియుండును.

దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నాడు.

శంకరాచారిటి ముద్రానిన తెలుగు గలుగదు

అమృతం జనము డిపో, నెం. 109, ఫోర్టు బొంబాయి; లేక నెం. 9, జహంగీరుపిథి, బాల్టిపుర్ మద్రాసు.

చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

కలరాకు సిద్ధోషధము

౧౦౦-కీ-౯౯-గుణము.

తప్పక యేదశలోనున్ననుగాని కలరాను కుదుర్చును
మూత్రమును ధారాళముగను ఉష్ణముగను స్థిరముగను
వ్రంచును.

ఇతరదుర్గుణముల రానివ్వదు.

కర్పూరాద్యరిష్టం - బు-౧ 0-12-0. మాత్రమే.
విషూచి సంజీవిని - మా-౧౨

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు.

అధికముగా గోరువారు వగ్గిరలైలుస్టేషనును దెలుపవలెను.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,

ఎ. వి. యస్. వి. యం. బి.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

జి. టి. ఘదరాన్.

ఓలిగ్రాం అడ్రసు
పండిట్, మదరాస్.

శుక్లనష్టము

గుణమీయనిచో

సాము తిరుగ నీయబడును.

100 మాత్రలుగల సీసారు. 2-0-0

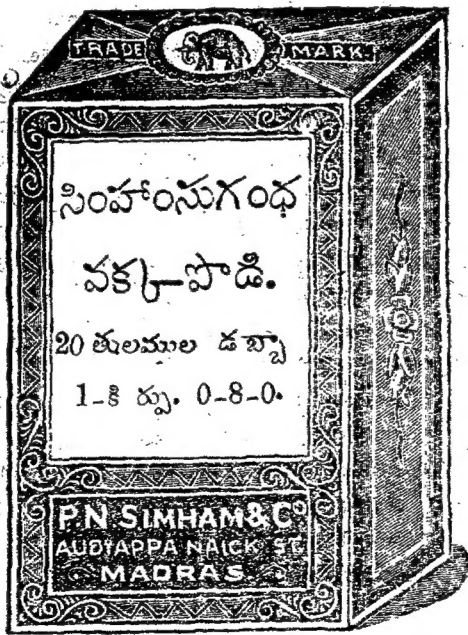
పోస్టుఖర్చులువగయిరా ప్రత్యేకము.

సమృద్ధిపూరిత మందులు యింకను కలవు.

కేటాగు ఉచితముగ పంపబడును.

టవర్ అండ్ కో,

ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

జి. ఎ. సింహం. అండు కంపెనీ,

26 ఆదిత్యపునాయకావీధి, మద్రాసు.

వనోషధి సారసవరిల్లా.

ఇది సహజమునందుబుట్టు సత్పురుగుజ్జలను మరియు సకల చర్మరోగములను తాగుజేయును.

కీళ్ళబొట్టు, చాతవాయువుబొట్టు, రసవల్లు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్నిరోగములను దీనివలన
నయముగను. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును
శుద్ధికరించి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.

ఒక సీసాముందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గమనించును. రెండుసీసాలు
వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.

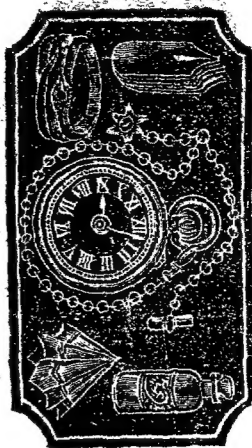
సీసా వెల రూ. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్. ౧౪౪. ఫనసవాడి. నం. ౨. బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

పాకెట్ టైమర్ వాచ్.

దీని క్రయము 6 బహుమతులతోటి రూ. 2-14-0 లు మాత్రమే.
6 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యివ్వబడును.

ఈవాచ్ బలమైన లీవర్
పగిలో లేక నాణ్యమైన యంత్ర
సామానులతో తయారై యిప్పు
డే నూతనముగా వచ్చి యున్నది.
కొంచెమైనను శక్తివంతములగు
దా సరియైన క్లాస్ క్రమము చూ
పించు వారు యిదియే, మిగుల
సుందరమైనది. దీని 6 బహుమతులు
కులవివరం:— (1) నాణ్యమైన
చేతిగడ్డ, (2) పరిమళమైన అత్త
రు సీసా, (3) సర్వాకారమైన
ఉంగరము, (4) గడియారపు గొ
లుసు, (5) వివిధమైన స్ట్రీలునిబ్బు
(6) దిక్కులుచూపెడు కంపోసు.

దయచేసి ఈవిలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనడు.

బి. అర్. వెంకటరమణ అండు కంపెనీ.

నం. 7, కోపు వెంకటాచలయ్యర్ సందు, మద్రాస్.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

ఆటోమిక్ బహార్ (రిజిస్టరు)

అనుప్రాగ్గేయల వుద్దేశింపబడిన ఆత్మరసయోగింపవలయును.

మనోహరమయినది, సువాసనగలది, చాలకాలము వాడన

యందునది, కొన్ని ఏర్పరచబడిన పుష్పములనుండి మాత్రమే

తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యపారము చేర్చబడ

లేదు. నీచేతిరమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని

బొట్టును వేసికొనినయెడల సువాసనలతో గూడినపుష్పగోళ

లోనే గూర్చునట్లుండును ఈ ఆధుతమైన వేయికముల

పుష్పములనుండి తీయబడిన ఆత్మరు యొక్క సువాసననుభవిం

చుటకయి ఆటోమిక్ బహార్ యిప్పుడు మీదగ్గిరన్న

సాఫల్యము నడుగవలయును వారికాపున లేదని మాకు వ్రా

యుడు. చిన్నబుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0,

శ్రీ శ్రీ అత్తరుగల పెద్దసయిబుడ్డి 2-0-0 ఈ ఆత్మరులో

మరగ తెట్టబడి ఘుమఘుమ ాడుచుండు కాక్రలు డబ్బా 1-8-

0-10-0. వి. పి. ఖర్చుకొనవారే భరించవలయును.

సోలు ఎజెంటులు—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్

కంపెనీ, 155 బామా మసీదు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంటు:— మెహత పురుషోత్తం మూర్తి

నం 23, చై నాబాబు రోడ్డు, పునరు బహారుసమీపం మదరాసు.

సర్వజీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికీ తల్లి.

ఇది శరీరమునందు ఒక కనమాలిక. ఇదియే మన పూర్వి

కుల ఆతిరహస్యపు కౌవధము. దీనిప్రభావము కనుగొన

వలయునన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పుచ్చు

కొనిన కొన్ని నిమిషములలో దాని ప్రభావము కనపడును. నపుం

కత్తము పోగొట్టుటకు యింతకుమించినది లేదు. జన్మోద్రియ

దుర్బినియోగముచేతను మాత్రధ్వారంబులకు సంభవించెడి

అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజాశంకిది. రక్తమును

కుభవరచి నరములకు పటుత్వమున్ను దేహమునకు బలమును

కాంతియు నిచ్చును. 20 విధములగు మేహములను మొదలంట

నాశము చేయుటలో గంజీవివంటిది. “సర్వజీవన్” ఇది

శ్రీలు, పురుషలు, బాలురు వృద్ధులు అందరును సుఖయో

గించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి

మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

వెల టిన్ను 1-8 2-0-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ప్రాఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు,

(13-5-14) కలియుగభీమ.

16 కృష్ణపు మొదలివిధి, తిరుపల్లి క్షేత్రము మదరాసు.

గ్లోబ్ కంపెనీవారి బొటనవేలి ముద్రపెట్టెలు.

చాలా ప్రసిద్ధిగాంచినవి. కందలు

కందలు విక్రయము. వెల పెట్టె 1-8

రూ 1-4-0 పోస్టుఖర్చు వేరు ప్రాంమిగు

నోట్లు మొదలగువాటినిబాద నికాబిచార్

చే వేలిముద్ర వేయుట సర్వత్ర ఆపలం

దించుచున్నారు. వర్తకులు, క్షేత్రదర్శ

యినాందార్లు మున్నగు వారికి మిగుల

ఉపయోగము.

గ్లోబ్ కంపెనీ, గుంటూరు.

పండ్ల పొడి.

డబ్బీ 1-8 వెల 0-2-0, 12-8 రూ. 1-2-0.

శరీరమెక్కులకు దివ్యోషధము. సువాసనగలిగి

ఉంచును సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు దగిఉన్నది

అమృతాంజను దీని పోర్ట్ బొంబాయి.

జ్వరహరి.

సీసా 1-8 వలయా. 0-12-0

జ్వరము శరీరమునందు రక్తభేదము, రక్త తిభేదమువలన గలుగును. సాధారణముగా నీటి, నీలి, స్థలపుమార్పువలనను దేహమునకు గాసి లనను జ్వరమువచ్చును. జ్వరహరిని అయిదు గ్రాటలు సేవించిన పట్టువిడుపు జ్వరములు, చలి ప్రరాణజ్వరములు మొదలగు సమస్తజ్వరములు మానును; కొద్దిదినములు సేవించిన శరీరము మధాస్థితినిజెంది ఆరోగ్యము గలిగియుండును. శిశుతాంజనము శిశు, 10శి, శ్రీశిశు, శాంబాయి. 9. జహంగీరసిద్ది, మద్రాసు.

వాతావరణ పీఠి

1914 సం॥ ఆక్టోబరు నెల 14-వ తేది

ప్రదేశములు.	అక్టో 14 తేది, ఉదయం 8 గంటలకు ఆంధ్రమున నీడము	కడచిన 24 గంటలలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత.		వర్షపాతము.		
		ఉష్ణోగ్రత.	నీడ.	కడచిన 24 గంటలలో వర్షపాతము.	గరిష్ఠ వర్షపాతము.	నిమిష వర్షపాతము.
గోపాలపురము	29.952	89.0	78.0	...	58.59	84.68
కాశీనాథ	29.972	89.6	74.9	...	88.27	26.42
బందరు	29.965	88.6	75.8	...	28.07	26.23
గుంటూరు	29.958	88.0	76.8	...	28.97	27.48
సెల్లూరు	...	92.6	74.1	...	24.85	...
మద్రాసు	29.961	83.4	78.6	0.71	19.76	14.90
కడప	29.919	87.0	74.0	0.88	22.84	21.03
కాకతీయులు	29.923	78.9	74.0	2.84	31.21	20.11
కొంజూ	29.891	87.9	74.5	1.70	16.72	15.29
తిరువనంతపురము	29.881	87.4	73.9	0.02	44.83	46.71
కొచ్చి	29.865	86.0	75.0	0.15	47.87	44.63
కలికొట	29.857	86.9	76.5	0.25	87.04	98.90
మంగళూరు	29.835	89.0	76.4	...	98.44	104.86
జాంబాయి	29.885	87.5	74.0	0.79	140.23	119.52
చైతన్యపూరు	29.892	90.2	78.4	...	81.36	70.40
అనంతపురము
బళ్లారి	...	88.5	71.9	...	15.51	16.70
కర్నూలు	29.926	89.2	70.5	...	15.95	15.59
కడప	29.964	89.6	78.6	...	25.47	28.41
బెంగళూరు	29.936	91.8	72.8	0.88	22.81	28.88
కొడైకనాల్	29.893	81.7	64.2	0.28	25.50	28.76
ఉదకమండలము	22.795	59.5	51.6	1.25	46.95	37.83
కోయంబత్తూరు	28.025	65.5	58.0	0.48	36.27	41.89
తెల్లూరు	29.907	85.2	71.8	0.09	6.75	12.05
నెలము	29.929	86.2	72.2	0.65	22.04	30.18
తిరువనాపల్లి	29.910	87.0	70.8	0.07	27.55	30.86
పుదుకొట	29.922	95.8	74.5	0.17	11.18	19.82
మధుర	29.928	84.6	74.0	0.05	22.76	21.97
తిరువల్లూరి	29.016	85.7	75.4	0.08	14.98	21.26
...	0.75	7.77	9.25

వాయువుభారము కొంచెము హెచ్చినది. ఇందువలన వొక్క-బంగాళాఖాతమునదప్ప మిగిలినస్థలములందు వాయువ్యాపనమున మార్పేమియు కలుగలేదు. సర్కారులలో మిక్కిలి హెచ్చుగను, మలబారుతీరమున మిక్కిలి తక్కువగను నున్నది. ఇచ్చట చెన్నపురిలో పెద్దమాల్మియు కలుగలేదు. వాయువు కొంచెము కల్లాలముగనున్న ను తుపాను వృద్ధికాలేదు. దత్త మండలములలో మధ్యమోష్ణపరిమాణము రెండు మొదలు మూడు డిగ్రీలవఱకు హెచ్చుగనున్నది. పగటిపూట వేడిమి సామాన్యస్థితికంటె తక్కువగనున్నది. రాత్రులందు తూర్పు తీరమున వేడిమి రెండు డిగ్రీలు తక్కువ. వాయుమండలమున తేమ అధికముగానున్నది. డక్కను, సర్కారులు, బంగాళా ఖాతమునకు ఉత్తరమునను, మబ్బులు దట్టముగనున్నవి. చెన్నపురికి దక్షిణమున స్వల్పవర్షము కొంచెము కురిసినది. తూర్పు పడమర తీరములందు హెచ్చుగ కురిసినది. రాజధానియొక్క దక్షిణభాగమున వర్షము కురియవచ్చును.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్ను,
వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు

స్థానియవార్తలు.

చెన్నపురి ఆర్థికసమస్యలు:—ఈ క్లబ్బులో రేపుకని వారమురాత్రి నాట్యము జరుగును. నాట్యము రాత్రి 9 గంటలకు ప్రారంభమగును.

అనిబిసెంటమ్మగారి ఉపన్యాసము:—19వ తేది సోమ వారము సాయంకాలము 6 గంటలకు అనిబిసెంటమ్మగారు భక్తినిగూరించి చూశోలో సుప్రసంగించుదురు.

చెన్నపురి బ్యాంకు:—ఈ బ్యాంకు డైరెక్టరులు నిన్న సాయంకాలము సభచేసి, నూటికి రూపాయపట్టి హెచ్చించిరి. ప్రస్తుతము నూటికి 6రూపాయలు తీసికొనబడుచున్నది.

ఒక దారుణకృత్యము:—న్యూఢిండియా పత్రికలో నొక విలేజుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—తిరుపల్లిపీఠియందలి నొక పాడుగృహమందు ఆఫ్ఫడే జన్మించిన కేశవు నిన్నఉదయమున పొరవేయబడినది. ఏ విలేజువో తన గుట్టు బయట పడకుండ నిట్లు చేసియుండ వచ్చును.

ఒక వైశ్య విద్యార్థి:—అనంతపురము నివాసులగు బి. సూర్యనారాయణచారి బి. ఏ గారు, విద్యార్థి వేతనము మీద ఎడెంబరాలలో సివిలు ఇంజనీరింగు, పరీక్షను చదువుటకు వెళ్లిరి. వీరు యిటీవల జరిగిన పరీక్షలలో మంచి సామర్థ్యముతో కృతార్థులయినందున ఈటరములో మరియొక పతకమును బహుమతి పొందినందు తెలియుచున్నది.

జూదగాండ్రను పట్టుకొనుట:—రాయపురములోని నారాయణ నాయకతోట మూడవసంపుటలో నొకయింటి యందు 9 వ తేది రాత్రి కొందరు జూదము ఆడుచుండినట్లు తెలిసి పోలీసువారు మంచిసేర్పుతో నింటిలో ప్రవేశించి చూడగా 7 గురు జూదమాడుచుండిరి. వీరిలో యింటియజమానికూడ నుండెను. వీరినందరిని పోలీసువారు పట్టుకొనిరి. సందడిలో కొందరు పారిపోయినారు. కాని తరువాత పట్టుకొనబడిరి. ఇంటిని సోదాచేయగా 40 పేకీలును, జూదమునకు సంబంధించిన కొన్ని కాగితములు నగపడెను. పోలీసువారి విషయమై విచారణ చేయుచున్నారు. ముద్దాయిలు త్వరితగతినే విచారింప బడుదురు.

బరహంపురపు పాలకసంఘము:—దీని రిపోర్టును విమర్శించుచు ప్రభుత్వమువారు అధ్యక్షులగు పి. వేంకటేశ్వరులు పంతులుగారు తమపరిశయం చూపిన శ్రద్ధ ప్రశంసనీయమనియు వెనుకటిసంవత్సరముల పాలనకంటె వీరి సంవత్సరమున పాలనము అభివృద్ధిపొవినదనియు వ్రాయుచున్నారు.

శ్రీ గవర్నరుగారు.

ఉదకమండలము ఆక్టోబరు 12:—వెంటండు ప్రభువు గారితో ఆంతరింగిక కార్యదర్శి పి. బి. కాలెరెలు గారును, సాంక్రామిక కార్యదర్శి కెప్టెను అల్లెసమగారును 14వ తేదీన ఉదకమండలమునుండి బయలుదేరి చెన్నపురికి వచ్చెదరు.

15వ తేదీన శ్రీ గవర్నరుగారు రథికకాలసంచారము బయలుదేరెదరు. శ్రీవారు పాలపూటును కొలెంగోడును చూచి వచ్చిన పిమ్మట 17 వ తేదీన యాకోడులో వెంటండు ప్రభుగారు ప్రభువుగారిని కలసికొందురు. తిరువాన్కూరు కొచ్చి దేశములలో సంచారము ముగిసినపిమ్మట ప్రభుగారు 28వ తేదీన ఉదకమండలమునకు మరల వచ్చెదరు.

తరువాత ప్రభువుగారు ఉత్తరమలబారు దక్షిణకన్నడ జిల్లాల కేగెదరు. అనేకప్రదేశములకేగి ప్రభువుగారు నవంబరు 10 వతేదీనాటికి చెన్నపురికి వచ్చెదరు.

గవర్నరుగారు నేటిదినము చెన్నపురికి వచ్చియున్నారని రేపు సమూహము వెల్లడైనది తెలియుచున్నది.

ఆగ్నిపులల సరిశ్రమము.

ఈపరిశ్రమమును ప్రయత్నించుటకు తగినంతసౌకర్య మిదేశముందు గలదు. ఈదేశమున సంవత్సరమున కించుమించు 1,18,00,000 గ్రాసుల పెట్టెల పుల్లలు ఖర్చుచున్నవి. ఇవట కావలసినంత సగును సిద్ధపరచుటకు రోజూ 700 గ్రాసుల పెట్టెల పుల్లలను చేయగల పరిశ్రమకాల లభ్యమని యుండునలయును. ఇప్పు డిండియాలో 8 పరిశ్రమకాలలే గలవు వీనియందన్నటియందుచేరి 7,00,000 పెట్టెలపుల్లలు తయారుచున్నవి. ఈపరిశ్రమమునకు లెగిన కట్టలు ఆనెమలెలలోను, దక్షిణ

ఇండియానుండిలి కొన్ని యడవులలోను గలవు. ఏనువందల గ్రాసుల పెట్టెలకు పుల్లలను తయారుచేయు పరిశ్రమకాలకు రోజూ పుల్లలకును, పెట్టెలకునుచేరి 15 పావుసాకులకట్టయు, సాక్షింగు పెట్టెలకు గాను 65 పావుసాకుల కట్టయు కావలసి యుండును. రోజూ 700 గ్రాసుల పెట్టెలను తయారుచేయు పరిశ్రమకాలకు కావలసిన పెట్టుబడి, యందువలన ఆదాయము, వీనినిగూఠించిన వివరణము క్రింద కానగును.

వివరణములు	రూపాయలు
శేల	10,000
కట్టడములు	85,000
యంత్రసముదాయము	85,000
మేనేజరుగారికి బంగారా	10,000
పరిశ్రమమునకు పెట్టుబడి	20,000
మొత్తము	1,60,000
రూపా ఆపై	0—12—0
ఒకగ్రాసు పెట్టెలు అమ్మువలె	0—12—0
700 ,, ,, ,,	525—0—0
800 రోజుల సరకు	1,57,500—0—0
700 గ్రాసుల కగుఖర్చు	888—1—3
700 X 800 గ్రాసుల ఒకసం॥నకు ఖర్చు	1,18,423—0—0
ఇతర ఖర్చులు, నష్టములు	6,989—0—0
మొత్తముఖర్చు (వందలసంఖ్యలో)	X 1,23,800—0—0
నిలువలాభము	83 70—0—0

ఈలెక్కప్రకారము పెట్టుబడిమీద నూటికి సంవత్సరమునకు 16వంతున కడ్డీ యేర్పడుచున్నది.

కలకత్తా ప్రాంతీయులు.

కలకత్తా ప్రాంతీయులారీ సంవత్సరము చాలవఱకు ఆకు భరణముగ నేర్పడెను. ఒక్కటి వెనుక నొక్కటిగ విపత్తులు వెంబడి వెంబడిన వచ్చినవి. జబ్బుపడి నెలవుపుచ్చుకొనిన వారు కొందరు, మృత్యువుపాతంబడినవారు కొందరు, పనిలో నుండి తొలగింపబడినవారు కొందరు, యాతీయన ననేకులు దురవస్థల పాలైరి. ఇంతటి దురవస్థ లంతకు పూర్వ మేసంవత్సరమందును కానము. వైనపేర్కొన్న దురవస్థలను కొంతకాల క్రింద వివరముగ తెలుపుచున్నాము. మూడే, హామిల్టన్ ఆను సర్కిల్ ఇన్ స్పెక్టరులు హతాత్తుగ జబ్బుపడి, చాల కాలము దనుక నెలవు పుచ్చుకొనిరి. అనారోగ్యము వలన రారు గోపాల్ భట్టాచారిగారు నిష్కలమునకు పూర్వమే పని చాలించు కొనిరి. ఈడే ఆనుపత్రి మహాత్మాతమను ఆ పదలో నొక ఇన్ స్పెక్టరుగారి సోదరికి గొప్పగాయము తగిలెను. కొత్త (మార్చెట్టు) బజారువద్ద అగ్ని ఆపదలో ఇన్ స్పెక్టరు స్పెల్లిక్ గారికి కలిగిన ఆపద. లాల్ బజారువద్ద నొక యూరోపియన్ సాబైతు ఉన్నట్టుండి చచ్చెను. మెకెగిల్ ఆను ఇన్ స్పెక్టరుగారు ఆకస్మాత్తుగ తుపాకితోకాల్చి చంపబడిరి. క్రిమినల్ ఇన్ క్విరీజును డిపార్టుమెంటు ఇన్ స్పెక్టరు జెన్నింగ్సుగారు ఎక్ టెల్లిలో పీచీకుక్కచే కలువబడిరి; కసానీ పాశ్వర్ ఇన్ స్పెక్టరుగారు నైద్యము చేయించుకొనవలసి వచ్చెను. ముగ్గురు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరులు, ఇద్దరు హెడ్ కాక్ స్టేబిల్స్ పనిలోనుండి తొలగింపబడిరి; హెడ్ కాక్ స్టేబిల్స్ లో నొక్కడు 23 ఏండ్లకాలము పోలీసునాకరిలో నుండెను ఇన్ స్పెక్టర్ స్పెల్లిక్ నానాభాభాగం గారు వధింపబడిరి. ఇన్ స్పెక్టరు హ్యూయిగారిభార్య ఆకస్మికముగా చనిపోయెను. హ్యూయిగారికిని దేహము చాలజబ్బుచేసెను. ఇన్ స్పెక్టరు చేంబర్లెయిన్ గారికి ఘోరమగు మృత్యువు సంభవించెను. నూపరిం తెండెంటు ఈడ్డుగారు మృతిపొందెరి. బడ్డిబడి అల్లరిలో కలకత్తా ప్రాంతీయులతోచేసిన ముగ్గురు సాబైతులను సర్ ఫ్రెడెరిక్ హాల్డేగారికిని గాయములుతగిలినవి. ఇటీవల తొరకాంకో పోలీసులోచేరిన కాక్ టైబిలు ఒకడు బ్రాంబండి క్రింద తగులుకొని చచ్చెను. ఫెక్ విల్ బజారు పోలీసులో చేరిన కాక్ టైబిలు ఒకడు బ్రాంబండిక్రింద తగులుకొనగా, వానికిబలముగ గాయములైనవి. ఒక టెంగాలీ సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు (పసివాడు) నెలవుమీద నూటిలోనుండగా, ఆకస్మికముగ చనిపోయెను. కలకత్తా ప్రాంతీయుల డిజిటీకమినగలలో నొక్కరి అడ్డె బ్రాంబండినుండి దిగుచుండగా, కాలుజారి క్రిందపడి చచ్చెను. బ్రాంబజారుపోలీసు స్టేజ్ హెడ్ కాక్ టైబిలు అడ్డెమీద ఆకస్మాత్తుగ చచ్చెను.

భావవిగ్రహము.

II

హెచ్. జి. వెంగుగూడ సేనాపతి క్షేత్ర వ్రాయుచున్నాడు:-

ఈ భావ విగ్రహములను సాక్షాత్కృత్య ప్రకటించు వ్యాపింపజేసి యుద్ధము సంఘటనాంధింప గల సాధనమపై నిరన్వేషించవలయును. మనపాలకులు జేచి చూడవలయును, అనుభవపరమముగా మంచిపద్ధతి కలపించవలసిన వారుగ నుండి లోకమున కంట్లకు గాత్రము నొకటవలయును ప్రకటించవలయునని నాయాశయము. పాలకుల మతము లోకమునందంతటను వ్యాపించును. భార్య క్రైస్తవ మతము నూరుకొట్టమందిని నాపిర్చించును. క్రైస్తవ మతము కారణములను కలహ ప్రయోజనములను స్పష్టముగా తెలిపిన నాభావములు జర్మనీ ఆమెరికా దేశములలోని ప్రజలకు విదితము గాగలదు ఇతరులకు మిత్రము వ్యాపించలేదు. ఆయన యుద్ధానికిని శ్రద్ధతోగమనించుచున్నట్లు ప్రకటించెను. కాని ఆభావము ప్రయోజనకారిగాదు. ఆయన శత్రువులను వెలిగివారల కీమతి మిదికము. మనజాతి యొక్క మతము ప్రతిపక్షులకు దెలుపదగిన సాధన సామగ్రిగావలయును. మనపాలకు లకసరమును నారాధించెదరని యను నూతన పద్ధతుల నిర్వహణముగ కలపించెదరనియును నామతము. పాలకుల నిష్ఠాయములకు బద్ధులముగాక జాతీయ భావములను సంకల్పములను బ్రమాణముగా దెలుపగల మనమీ పరిని సాధించవలయును. ఆంగ్ల, జర్మను, ఫ్రెంచి, డచ్చి, ఇటలీ, చీనా, జపాను మొదలగు భావములను భావ ప్రచారమునకై గ్రంథములను, వ్యాసములను, కరపత్రములను బ్రచురింపవలయును. ఈ భావమును జపించవలయును. ఈ యుద్ధముతో యుద్ధము లంతము నొందవలయునను భావమును వ్యాపింపజేయవలయును. ఆ భావ మియ్యుద్ధము వ్యాపించినట్లు వ్యాపించవలయును. యూరపునందు శాంతి ప్రతిష్ఠాపితమైనపుడు దేశ పటములను మారునను విశాల భావమును గల్గింపవలయును. ఆయన వ్యాపారపును మార్పును నుండి యూరపుకు రక్షించవలయును. యూరపునం దాయుధ సంక్షోభభావమును మరలించి యన్వేష్య సంక్షోభ భావమును స్థాపించవలయును. ఇట్టి సంకల్ప మనేకులకు గలిగినది. ఆ సంకల్ప సిద్ధి కై యన్వేషక మార్గములు నూచించబడినవి. విమానంబులు వైశ్వనివహంబులు కరపత్రములను చల్లవలయునని నిర్దేశింపబడినది. ఈ యుద్ధములు క్రొత్తనగుటవలన వింతగమన్నను వాని యందు మరేమి వింతయును లేదు. యోధుల కీ భావ మనవ్యాపకముగ నుండవచ్చునని లోకమున క్రొత్తపద్ధతి ప్రచారములకు ప్రతిఫలించుచున్నది. యుద్ధము పొసగుటకై భావ ప్రచారములను సామర్థ్యము పూర్వమెత్తును దెలియని విధమున నిపుడు స్పష్టముగా తెలిసినది. నూతన భావ వ్యాపనమునకై నవీన సాధనము లకసరమనియును తేలుచున్నది.

శత్రుకోటివృద్ధియనీమలందరితనిచేరగలము? నాకాదేశములకంటె మెక్సికోను హిందూలకంటెను బలవత్తరమైన సమాధానము నెలులు చెప్పుగలము? మన నాయకులు స్పష్టమైన సంక్షేపమును దెలుపనందున మన మాకాంతింపజేసి భావప్రతిధ్వనికయి మనము మనదృష్టి నిరతిధిగల్గులను మరల్చవలయును. సంకల్ప సిద్ధి కై శాంతియాతమార్గము కలపించెదెది మతాధికారులు మూఁభావమును వహించిరి. మతాధిపతులు కొందరు తప్ప మానముద్రను దాల్చిరి. మతాధిపతులు, మతబోధకులు భాగపడువారలకు సౌకర్యములను గల్గించుచున్నారగాని శాంతి స్థాపనకై సహజదేశములను జేయుటలేదు. క్రైస్తవ దేవాలయమును నచ్చటి శాంతిని బోధనావేగలను గమనించుచు శాంతిని వ్యాపింపజేయుటకై నారు చేయు ప్రయత్నము లేవియును గానరావు. శాంతిబోధలు దేశభిమానభావములు కల్పించుటకు బ్రకటింపబడినవి జనుల నాకర్షించుటకును శాంతి సాధనకును దగినయత్నములు చేయబడుటలేదు.

కడచిన వారములందు జాతీయ హత్యపంజీ విషాదకరములైన విషయములు సంభవించినవి కాని భర్తృత్వమును విశ్వాసపరుడను వైన బోధులను గమనింపటి జాలిన బుట్టిండు కట్టియు విడిత్ర ప్రాకట్టియు విషయము జరిగి యుండలేదు. యుద్ధము యుద్ధానందము ఆయన కనసానకాలమునందు విచారమును గలిగించినది. భార్య మిట్టికృత్రిమములను చచ్చి యాపి యుండెడిదనియును నిపుడసమర్థము దాల్చినదనియును బోవు విలసింపెను. ఆస్త్రియనుగాయబారి తిరిగితిరిగి విజయోత్సాహమును గోరగా నాయమునుగాదు. శాంతిని లెవలె ననెను. భృతి భావ మితీయమైనపుడు సంయతము తెలివైనవచ్చిన టీజులులను యుద్ధము నాని శాంతిని స్థాపించుటకై వివిధర్యాజ్యములకు లోబడిగమునుండి నాలించుకొనుట కవకాశ మియ్యబడెను. మరియొకరు వారు చేసినతప్పు చెప్పబడకయే నుమాను యేడు మానములక్రింద సుదోష్ఠమునుండి సస్పృహజేయబడిరి. సస్పృహజేయబడిన ముమారు నాలుగుమాసములవరకును పనిచూచిరి. ఇంతవరకును వారిమీద నేర మాకోపించబడక ఆయన త్రేతంతుస్వర్గమున ప్రేలాడుచున్నాడు. మొదట

తంత్రివాదల నంపించెను. అపస్మాగకస్థితియందు యుద్ధమును గురించియును, చర్చియొక్క నిస్సహాయతను గురించియును కలవరించెను. భక్తిలేని భావము దానవాంఛము. భావములేని భక్తి మృదులైవాంఛము, దుర్బల యుధులమన్నితము యూరపునకు గలిగిన మహోన్నతము సద్భావ సంభావన ముద్దుల సంకల్పములు. భగ్యముని నమ్మి యలసత్వమును బూనుట గాని, న్యాయముని తలచి మూఁభావమును వహించుటగాని, విధియనియించి యుద్ధము చేయకుండుట గాని యన్యాయముని మనము నమ్ముచున్నాము. భర్తృత్వమును మనభర్తృచరణము వలె ఫలప్రదముగనుటకు శాంతిస్థాపనకై పాటుపడని క్రైస్తవుని మతభర్తృము నిరర్థకము. మనయద్ధ సంబంధమును నిందించెడి ప్రభావ్యకృత్రి భావము నిరుపయోగము. ఈ యుద్ధము లోకమునంతయును మార్చుచున్నది. మనము శాంతినిగోరుటయె గాక శాంతిమాగ్గుముల నన్వేషించుచు శాంతిని స్థాపించవలయును.

శాంతిభావమును వ్యాపింప జేయుటకు పాలనములు, మతములు, గ్రంథములు, పత్రికలు సాధనములని తోచుచుండును. మరియొక శాంతిస్థాపనకై ఏర్పడిన మహానధులు సంఘములు తలంపునకు వచ్చుచుండును. హేగునందలి శాంతిని కేతనము మూకత్వమునుదాల్చినది. శాంతిప్రచారక సంఘమునకై చేసిన వ్యయమువలనను పక్షమవలనను గలిగిన ప్రయోజనము యుద్ధనిరసనము మాత్రమైయున్నది. నూటిలో 90 బది తొమ్మిదిగూరు యుద్ధమును నిందించుచున్నారు. ఆపనికై మహాసభల యనవరములేదు. ఆ బోధ: మృగ వారలకై చేయబడుచున్నది. యుద్ధమును తుదిముట్టించెడి విధము తిరిగిరాకుండ జేసివేయవలయును. శాంతిభావములు యుద్ధమునకు మూలంతురములనుగాని, ప్రతికూలుగాని, యుద్ధప్రచారమునకై శ్రమపడి బలములనుగాని నిష్ఠాయించుటకై పనిజేసియుండలేదు. జర్మనీయంతయును ఔత్తరభావబద్ధము. జర్మనుల యుద్ధసన్నాహము ఇతర రాజ్యముల సన్నాహమును దాటినది. జర్మనుల భావము మారినగాని లోకము నకు శాంతిగలుగలేదు. శాంతిగావలయునని కోరినంత మాత్రమున నీ కార్యము సఫలముగావలదు.

వక్రమానసియొక్క గొప్పయవసరమునుబట్టియు పిలువనగుచున్నది. జనులపర్యవేక్షనమును భావములను కేంద్రీకృతముచేయుట మనకర్తవ్యము. ఆమూలమును మాన్పుటకును, రహస్యపంచక మార్గములను నిరసించుటకును, సద్భావమును వ్యాపింపజేయుటకును వ్రాయుటకును భోధించుటకును సామర్థ్యముగలిగి యితరులభావముల నాకర్షించగల ప్రతిమనుజునకును తనభావమును, ప్రసంగమును, బోధనాశాంతి ప్రతిష్ఠాపనకై వినియోగించుట కవకాశముగలదు. ఈ మహాసంగ్రామము, దానంగలుగు జీవహింస, ఔషధము, విషము, భయము, క్రూర్యము, దుర్భిమానము ప్రబోధమేర్పడనందున గలుగుచున్నది. ఇదింతయును జాగ్రదవస్థయందు స్వప్నములవలె ప్రబోధసమయమునందు నశించును. కాని ప్రబోధముగల గ్రంథవరకు నాశనము కనకాశములేదు. భావములను నాటివ్యాపింపజేసి ప్రబోధమును గలిగించుటకు సమర్థులమైన మన ప్రయత్నములు చేయదగినంతగ జేయబడినను మనబలము స్వల్పముగనుటవలనను, యుద్ధమునావి మనలను రక్షింపజాలినంత ప్రకాశవ్యాప్తిని జేయుటకుదగిన సామర్థ్యము మనకులేదు. యుద్ధాంధరమైన తరువాతను జీవితము మేల్కొనియును కలగన్నట్లులు గమనించిన వేళలుగలవు. సకలైంద్రియ వ్యాపారము స్తంభితమైన దుస్స్వప్నావస్థయందువలె కదలుటకును మెదలుటకును శక్తిలేని యవస్థ మనకు గలిగినది.

లోకల్ ఫండు పరిపాలనము.

గుంటూరు జిల్లా. II
(ఒక న్యాయవాదియొద్దనుండి.)
మాలోకల్ ఫండు యింజనీయరుగారు తనతాతేదాస్సును పరిజనమును నితర ఆస్తిస్వయంహారములను సంస్కరించుట కవలంబించిన మార్గములు విచిత్రముగనుండును. వానిలోని కొన్ని చట్టములనుసరించి పరిపాలన కలవాటుపడిన యీ కాలపు జనులు సహించుకొనలేవు. ఒక మొదటిక్లాస్ ఒకరకమున విధిలేక తన యుద్వ్యగమునకు రాజీనామా యిచ్చవలసి వచ్చెను. రాజీనామా సంగీకరించిన ఒక సంవత్సరమునకు వారా నీయుద్వ్యగమును రాజీనామా యిచ్చగా సంగీకరింపబడి తిరిగి రద్దుపర్చబడినది. ఈరెండు భాగిలలో నరవవారు యొక్కించబడిరి. 18 సంవత్సరములు యీడిపార్డు మెంటులో తనజీవితము గడపినయొక గునుస్తా హూణవాసా హండిత్యము వారుగ లేదని నాకరనుంచి తొలగించబడిరి. మరియొక గొప్పజీతముపీసికొను నుద్వ్యగముని లంచములు పుచ్చుచున్నారనే ఆభియోగముమీద విచారణ నిమిత్తము సస్పెండుచేసిరి. అరుమాసముల తరువాత ఆ ఆర్డరు అమలులోనికి లేబడినది.

మాయంజనీయరుగారు భవన్యయములగు నుపాయములు యెక్కువ కనిపెట్టిరి. గునుస్తాలములకు ప్రయాణపు బట్టెము మాములుకంటె తగ్గింపబడినది. రోడ్ల వెంబడియుండు మైలు కూలీలు తగ్గించబడిరి. ఒకరకీయగ్ల బంగ్లాకులు యిద్దగు ఒకరుగా చేయబడిరి. వీనివలన గలుగునట్లుములు వేరుగా చెప్పనక్కరలేదు. ఇందువలన కొద్దిజీతములూ నుండువా రధర్మమార్గముల ప్రవర్తించుటకు నవకాశముకలుగును. అయినను గోపాలయ్యరుగారు మాత్రము సర్కారువారి కెక్కువ ఖర్చులేక యెతన నొకర్లను అవగా లాస్కాన్ల సంఖ్య నాలుగునుంచి పదునాలుగువరకు పెంచించెను. మాకు తెలిసినంతవరకు నిది వర కిట్టిలాగాని మరేకట్టిలాగాని లాస్కానుల యాడంబరము యిప్పటింత యధికముగానుండలేదు. ప్రస్తుతమున్న మాయంజనీయరుగారికి మునుపటికంటె నెక్కువ నొకరుల అవసరమేమి వచ్చినదో!

డిప్టీ కలెక్టరు భర్త ఖర్చుమీద నొకబోరింగు మేస్త్రీని ఆరు నెలలు చెన్న పట్టణములో త్రెయినింగుచేయించి అయిదు సంవత్సరములవరకు నీజిల్లాబోర్డు నొకరిలానుండునట్లు బాండుతీసికొని యుద్వ్యగములలో ప్రవేశపెట్టి. కా ర్యా చిత్రము కొరకు ఆబోరింగుమేస్త్రీకి యొకసంవత్సరముజీతనట్లుమీద నెలవీయబడెను. ఈ కాలములో ఆయన మాయంజనీయరుగారి మోటారుబండి తోలుటకయి ప్రయత్నము సర్వీసులోనుండిరి. ఆమేస్త్రీగారు ప్రయత్నము సర్వీసునిమిత్త మనుజ్ఞుపొందిరి! పొందినను గోపాలయ్యరుగారే ఆవిధమున నెలవీయవచ్చునా? ఇచ్చిరిబో తామే యీవిధమున తిరిగిచేయుట యుక్తమా! ఇది రాయవారెరుగకుండురా! అయినను నూరకుండుట కేమి కారణము? ఈసంవత్సరము కాలములో బోరింగుపనిచేయుటకు ఆయనకు బదులుగా మరెవ్వరును నియమింపబడలేదు. జలక్షయమునకు పుట్టినిల్లగు గుంటూరుజిల్లాలో గవర్న మెంటు వారు బోరింగునుగలించి యెక్కువ శ్రద్ధచేయవచ్చు రోజులలో మాయంజనీయరుగారికి బోరింగుమేస్త్రీ అనవసరమని తోచుట యసంభవము.

ప్రస్తుతము గుంటూరులో పబ్లిక్ ఆఫీసర్లు కాపురముండుటకు బంగారాలు గట్టినవోట నుద్యానవనముగా నుండదగిన యొక యేడు ఎకరములభూమి జిల్లాబోర్డువారు కొని యొక తోట నిర్మించుచున్నారు. అందునకు నీటియాధారమున కొక గొప్పభూమి త్రవ్వచున్నారు. ఇప్పటికి దానికొంద ఖర్చుకు రు.12,000లు వెక్కిలేత్తి శాంక్ష కావేయబడినది. భూమియొంతు తఖిదయిన నీకతోట యెంతఖిదగనో! దానిలో రోడ్లకు మాత్రము రు.500 లు తిరిగి శాంక్ష అయినట్లు తెలియవచ్చినది. ప్రస్తుత మక్కడ ఇంతతెచ్చపెట్టి తోటయొక్క యవసరము మాకు కానరాదు. జిల్లాయందు వనవిహారాధము తోటలకంటె నెక్కువ అవసరమగుపను లెన్నియున్నవో కన్ను తెరచిచూడగల జిల్లాబోర్డు మెంటరులొకరును కనుపడకుండుట శోచనీయము. ప్రజాప్రతినిధులగు సభ్యులకూడ నోరులేని దీనజనులయెడ నెట్టిసాహర్షమునకు నవరచక, భోజరాజముఖము చూచిన కవిత్యము పోరలేనట్లు, యుద్వ్యగియల ముఖములు జూడగనే వారల యభిప్రాయముల నేకీభవించుట చూడనునకింకను శ్వపరిపాలనా సామర్థ్యము యేమాత్రము కలుగలేదని చెప్పవలసి వచ్చుచున్నది.

క్రికేట్ మొలగు ముదిగొండ కుమారయ్యగారు.

ఒరుగలునుండి ఒకరిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:-

ఈ వరంగల్లు పురమున కుమారు 15 సంవత్సరముల నుండి కాపురముచేయుచు దేశమంతయును దృఢుడిగి జాలిచే ధను లేక అన్నదానము జేయుచున్న సాక్షాత్తు శంకరం దనందగు ముదిగొండ శంకరయ్యగారి కుమారుడు కుమారయ్యగారు 9 తేది రాత్రి పదిగంటలకు పరలోకప్రాప్తి జెందిరనుటకు యెంతయు చింతిల్లుచున్నారను. వీరివయస్సు 25 సంవత్సరములుండును. తండ్రిగారికన్నను నెంతయు దాతృత్వమునందు వెనుదీయువారు కారని నొక్కి వక్కాణించగలము. పాపము వీరి తండ్రి శంకరయ్యగారవసానకాలయందు సమీపమున లేరు. మానుకోటకు పదికొనుల దూరమున నున్నారని తెలిసి కయిరుచేసిరి. ఈ రోజు సాయంకాలము సికింద్రాబాదునుంచి కొంద రభిమానము విచ్చేసిన పిమ్మట కళేబరమును సమాధిగావించిరి. వీరి గౌరవార్థమై బజారులు కొన్ని మూయబడినను. మా పురవాసులలో వచ్చేకెక్కిన కొందూరు రాజయ్యగారు ఆకారపు చెన్నయ్యగారు యింటియొద్దనుండి సమాధి వరకు రాగివన్నము తరించిరి. కుమారయ్యగారికి భార్యయు నొక అడుబిడ్డయు గలరు. వీరికి మాసానభూతిని విశదీకరించుచున్నాము.

కానకు గ్రామము

రెవెన్యూ సుప్రసిద్ధులైనవారి చరిత్రము.

యధా మరణంబునకు గరికి నేను మంగళియ సరిహద్దు లోనున్న ఆట్రాపా కానకు గ్రామమున నుంటిని. పైచేరియైన టెలుకట్టకు 500 మైళ్ల దూరములో నా గ్రామమున్నది. అది నివాసయోగ్యమగు గ్రామము. పచ్చని పచ్చిక, బయళ్లును ఉన్నతములగు అడవులును మంచుచే నిండియున్న శిఖరములు గల పర్వత శ్రేణులును చక్కని లోత తోటలను గలిగి ఆ గ్రామము కన్నులకు పండువచేయుచుండెను. తృణభరితము లగు గుట్టలపై కొడవల్లను చేబాని యువకులను జన్మములును గడ్డిగోయ్యచుండిరి. కిల్ల లడవులలో పుల్లలను పోగుచేయుచుండిరి. వృద్ధు లిండ్లకడనుండి పూలుబట్టలను పోగుదీయుచుండిరి. గృహకృత్యములు జరుగుచుండెను. పరిశ్రామిక కాలలలో పనులు సాగుచుండెను. అంతయు నేటుల భాంతుసంవిధానమున నుండె యధావార్త వివరించెడిది.

పైనికలను సమకూర్చి యధావార్త సిద్ధముగానుండు డను నాళ్లకుల తండ్రివార్త జూలై 18వ తేదీన టెల్లవారు జామున నడటికిచేరి డిల్లలో కలకలము హెచ్చినానని మెలకువ వచ్చినది. రాజమర్దమునకేగి చూచువరకు యధావార్త చేయుటకర్హులగు పైనికులు గుంపులుగూడి ఆంధ్రోత్తముతో ముచ్చటించుచుండిరి. “అయ్యోమీరు వివరించా? యధావార్త రంధ్రమొకట!” యనినను నివసించుచున్నప్పుడో యజమానురాలగు ముగలియామె టెగ్గర నరచివడి. అంత నొకయక్షున పురుషుడు తమ తురంగమునధిరోలింది తనభుజ మధ్యమునండి శోణ పతాకముచేలాడుచు గాలివేగమున నటునిటునూగు లాడుచుండ తనగుర్రము నతివేగమున పరుగెత్తించుచు కను పడినవారందరితోడను యధావార్త యధావార్త చెప్పుచుపోవుచుండెను.

మా గ్రామమున దొరతనమువారి కార్యాలయమొక్కటి మాత్రమేగలదు. అందుకొర్రాంగణమున ప్రభుత్వాధికారి నిలవబడి యుండెను. గుఱ్ఱములు, సైనికలాంఛన వస్త్రములు, ఖడ్గములును వెలికితీయబడెను. ప్రభుత్వాధికారి గుఱ్ఱములను పరీక్షించుచుండెను. జారుకా సకులను రణరంగమునకు పిలిచెను. కాన వారు నిర్విచారముగ తమతమపనులును పరిత్యజించి శత్రుసంహారమునకురకలుజేయుచుండిరి.

పగతురెవ్వరో ఎక్కరికిని తెలియదు. తండ్రివార్తలో నేమియును వివరింపబడి యుండలేదు. పదియేండ్లక్రిత మిట్టి లింతివార్త వచ్చియుండెను. మరలనిపుడువచ్చినది. వెనుకవారు జపానువారిలో పోరుటకువెళ్లియుండిరి. ఇప్పుడెవరో పోరకలయనో తెలియదు. గాలికబరులు మెండైనవి. పసుపు చాయవారిపాద హెచ్చియుండవచ్చును. చీనాదేశముతోడనే సంగ్రామముననివారందరాయుధయంతయునిర్ధారణగ చెప్పుకొనిరి. రహస్యవారు మంగళియలో నింకనుముందుకుతోసి కొనిపోవుటచే చీనావారు యధావార్తను ప్రకటించియుండరని వాదనిర్ణయించిరి. ఇంగ్లాండుతో యధావార్త ఇంగ్లాండుతో యధావార్త మని అంతలోమరియుకపుకారుచేసెడి. ఆంగ్లేయులకును రష్యనులకును గలపాతపగ లడుగంటినవనివారెగరు. వారుమిక్కిలి దూరముననున్నారు. వారిసమాచారమును తెలియదు. నాలుగు రోజులకు నిజప్రమానము మాకు తెలియవచ్చినది. కాని దాని నొక్కరును విశ్వసించలేదు.

“ఎంత గొప్పయుద్ధము! 18 దేశములవారి సంగ్రామమున చేరియున్నారు. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, రష్యా, జెర్మనీయును, బల్గేరియా, సెర్బియా, మాంటెనీగ్రో అల్బానియాదేశము లొకప్రక్కను, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా, ఇటలీ, రుమేనియా, టర్కీదేశము లొకప్రక్కను నిలచియున్నారని యొక సేవ్యగాడనెను.

యధావార్తచేయగల వీరులు.

మరి రెండురోజులకు మరియొక తండ్రివార్తవచ్చినది. 18 ఏండ్లు దాటికనవారు 43 సంవత్సరములకు లోపువారును నగు పైనికులందఱును సంగ్రామమునకు రావలెనని అందున్నది. యధావార్తను 1750 మైళ్లదూరముననున్న యొక ప్రదేశమందుగూడ యధావార్త ప్రకటించబడినవెంటనే రహస్యవారు తమవైద్యములను సిద్ధముచేయుట కుత్తరపులిచ్చిరని వినిన నందరికినిగూడ నమ్మగర్హ కలుగకమానదు.

మరగలగ్రంథము వాయువేగమున బయిడిచువచ్చుచున్నవైద్యముల సభిరోహించి సర్వావయవములను పనసములునుగూడ చెమ్మటలో దొప్పదొగగనునవేగ సంజనితమగు నల

పటచే, కోటమాటగూడ రాకుండనున్నవార్త వారులు ప్రభుత్వము వారి సంగిన రహస్యములగు నాళ్లలను గలతేలులను కానలనాయకున కొసంగిరి. ఆవార్తవారు టెక్కి వచ్చిన తురంగము లలసిపోవుటచే వారి కతడలయక చెందరి యశ్వములనొసంగ తుణకాలముననే వార్తాగ్రామమును విడచిపోయిరి. మా గ్రామమున రాజమర్దమునకు చివరనున్న యన్నతమగు నొకవృక్షాగ్రమున నాయుక్తబంధా కట్టుబడెను. సాయంత్రముకాకనే జండాగుడ్డను తీసి ఎత్తునిలొత్తురు కట్టుచుండిరి. టెల్లవారకనే మరల జండా గుడ్డను కట్టుచుండిరి. అటుల నన్నిగ్రామములందునుగూడ మారెగను పగటిపూటలయందు శోణవృక్షములను రాత్రుల యందు రక్తదీపికలును కనబడుచుండెను.

ప్రమాణ సన్నాహములను దినమును జరుపుచుండిరి. గ్రామనాయకుని నేను నిరంతరమును చూచుచుండువాడను. అతని గుఱ్ఱములను పరీక్షించి పనికిరానివానిని తీసివేయుచుండెను. దినమునకు 50 మైళ్లు నడువవలెగుఱుములన్నటి నాతనిని గాకరించుచుండెను. ప్రతికానకు మీరును లెనగుఱుము నానాయకునచెంతకుగొనివచ్చి వెదవుతెడముచేసి దానిపండ్లనా నికియొప్పును. దాని శరీరమునగల మడుల నతనికి చూపును. దీని తేకుండ దానిపై నెక్కి దాని నవకల నతికిచూపును. నాయకుడు కలక పరీక్ష చేయుచుండెను. జేయిపైను నడచి వారచట నోనువలలో టెలుబండ్ల నెక్కినలెని గాన వారికి బలమగు నశ్వములుండుట యవసరము.

శనివారమునాటిరాత్రి ఆ గ్రామమున నున్న దారుడేవ మందిరమున విచారనూచకమగు ప్రార్థనము జరిగినది. మతగురువు ప్రార్థన మొనరించెను. పవిత్రమగు రహస్యదేశపు పూర్వచరిత్రమును స్మరించెను. నెపోలియను వృద్ధిమాతయగు మా స్కాండేశముల నవమిత్ర మొనరించి దైవశక్తితుడగు నంశము నతడు నొక్కినక్కాణించెను. దైవము మనపక్షమున నున్నాడు. మనకు విజయము సిద్ధమని యాతడనెను.

ఆదివారము పవిత్రదినము గాన నాదినమున నెట్టి ప్రయత్నములును జరుపబడలేదు. సోమవారమునాడు మరల నశ్వపరీక్ష కొనసాగింపబడినది.

ప్రతికిరుడను తనైకిన వస్త్రములను ఖడ్గములను టోపీలను లోపలివొక్కలను, పైవొక్కలను, కాలిశోళ్లను, నడుము పటకాలను గూడ తననాయకునకు చూపించుచుండెను. ప్రతి సైనికుడును తనయుదువులను తానే సమకూర్చుకొనవలసి యుండెను. నాయకుడు వానినన్నిటిని పరీక్షించి సరిగానున్నవని పట్టికనొసంగును.

గురువారము ప్రయాణము నిశ్చయింపబడినది. అనాడు నెంటుటటున్న బయ్యుండి మరియుకతండ్రివార్త వచ్చినది. అది మూడవ తండ్రివార్త. మద్యపానని రసనాంక్షోనమునల నా గ్రామముననున్న మద్య విక్రయశాల యిదివరకు మూయబడి యున్నది. ప్రయాణదినమున మాత్రము దానిని తెరచి తరువాత మరల మూయకలయునని యాతండ్రివార్తలో నున్నది.

వృత్తాంత లేఖలు.

సికింద్రాబాదువార్తలు.

(స్వకీయలేఖరుని యొద్దనుండి)

సికింద్రాబాదు అక్టోబరు 10 :—కొలది వారములనుండి యీ పట్టణమునకు ఉపన్యాస భవనమని చెప్పదగిన “జెమైడ్ హాలు” ప్రతియాదివారపు టుదయమున సిటీ సిల్లో జడ్జిగాలైన వావిలాల శివాభానులు గారు “దివ్యజ్ఞాన” సంబంధోపన్యాసముల నొసంగుట కారంభించినారు. ఉపన్యాసములనుటచేత చదువరులు దురభిప్రాయపడెదరేమో, ఇవి వాస్తవముగా నుపన్యాసములుకావు. “దివ్యజ్ఞాన” మతప్రచారమునమిత్తము చేయబడు మతబోధలని చెప్పుకోవలె. ఇవి వినుటకు వచ్చు శ్రోతలసంఖ్య మిక్కిలి స్వల్పము. ప్రాయముగా 15, 20 మందికంటె నెక్కుడగు నుండరు. ఈ స్వల్పసంఖ్యకులైన నుపన్యాసములతోని వైశిష్ట్యమే యానెంచుచున్నట్లు కన్పట్టదు. ఒక్కొక్కనాడు వారియట్టిప్రాయముల నుపన్యాసరూపమున వ్యక్తీకరించెదరు. ఒక్కొక్కనాడు “ఇహుసఫీ యిండియా” అను దివ్యజ్ఞాన మాసపత్రికలోని వ్యాసములను చదివి వినిపించుచు, మధ్యమధ్య విడిచికొనుచుండెదరు. ఒక్కొక్కనాడు భగద్గీతలోని విశేషములను మిక్కిలి మతోహరముగ వ్యక్తీకరించెదరు. వీరు మిక్కిలి గొప్ప యావ్యోగములొనండియు, నిట్టి జ్ఞాన ప్రచార, లోకోపలకకార్యములనుగూడ బూనుకొనుట మిక్కిలి క్లాభాపాత్రము.

ఒక యుపన్యాసము.

నిన్న సాయంత్రముపై జెమైడ్ హాలులో “నూతనమస్కారము”లను గురించి ఆంగ్లేయభాషలో నొక యుపన్యాసము జరిగినది. శివాభానులుగా రగ్రామవాక్యమునవహించియుండిరి. తమనశ్వలి జిల్లా వాస్తవ్యులగు రాజ

నోపాల్జెగ్గా గుపన్యాసములు. ఈ స్థల యాపురమందలి సిద్ధాంతసంఘమువారిచే సమావేశము చేయబడెను. నూతనమస్కారములు, మన యావ్యోగమునకును, మన దైవశక్తికిని, మిక్కిలి సహాయకారులనియు అవకాశదర్శియునులనియు, కొన్ని పటముల సహాయమున ప్రదర్శనములైన కొన్ని ప్రమాణ వాక్యములను చదివి వినిపించియు, స్థాపక బ్రయత్నించెను. అటుపిమ్మట ఆగ్రామవాక్యములతో సభముగి సెను.

భరత శాస్త్రజ్ఞుడు.

తెనాలి తాలూకా కూచిపూడినుండి యీ పుస్తకమునకు భరత శాస్త్రప్రకారము, ఆభిరయము నేర్చుకొనిన ఒకకవియైన బ్రాహ్మణ యావముల వచ్చి సభలవేయించి, తమ యభిరయ చాతుర్యము ప్రకటించుకొనఁ బ్రయత్నించుచున్నాడు. వీరు సంస్కృత నాటకములైన శాకుంతల, పుష్పభాణిలొనము, మున్నగు శృంగార రసప్రధాననాటకములలోని, శ్రీహితముల నభినయించెదరట. జేషము ప్రామాణ్యము వలెవేయుచురట.

కాకినాడ వార్తలు.

(స్వకీయలేఖరు యొద్దనుండి)

సంగ్రామ సహాయసిద్ధి.

కాకినాడ అక్టోబరు 11 :—సెన్సరబరు నెలొఖరునకు గోదావరిజిల్లానుండి ఇంఫిరీయలు రిజిఫ్రండు కాతాకు రు30421లు, చెన్నపురయధావార్తండు కాతాకు రు 114045లు, యిర్నాలు చేయబడెను. పితాపురమునందు రు 1487, భద్రాచలమున రు 484లు, శ్రీలనకలలో పోగుచేయబడెను.

గయాళి భూములు.

అమలాపురము తాలూకాలో నిలవల్లి ప్రాజెక్టు, అల్లవరం కాకిక కాలవల అభివృద్ధి, పోలవరం అయిలండు ప్రాజెక్టు, పంటకాలవల రీమోడలింగు జరుపబడును గాన ఉప్పులగు ప్రముఖమనగిరిపట్టణము, సామంతకల్ల, దేవగుప్తము కొత్తిపల్లి, కొమరగిరి, వెదురులంక, జేవరం, పోలవరం, పశువుల్లంక, పాతయింజరం, పల్లంకుర్రు, కామ్రోకోన, నిమ్మకాయల కొత్తపల్లి గ్రామములలోని గయాళిభూములు దరఖాస్తు రూట్లుప్రకార మియ్యబడునని, జిల్లాకలెటూలో నింగ్లీషున ప్రచురింపబడెను. ఈ ప్రకటనము తెనుగునకూడ నున్నపక్షమున నాయాగ్రామముల వారు దరఖాస్తు చేసికొనుటకు సదుపాయమగును.

రివిన్యూ.

చోడవరము డిప్యూటీరివెన్యూవారు గణపతిరావు నాయకుగారు ఫారెస్టు టైమలు డిప్యూటీరివెన్యూవారు గారు, తణిక్కల్ శేషయ్య బి. యే. గారు చోడవరం డిప్యూటీ రివెన్యూవారుగాన, అయ్యల సోమయాజుల విశ్వనాథముగారు ఏజన్సీ హెడ్క్వార్టర్లుగాన, శ్రీహరిరావు నాయకుగారు రివిన్యూ జబాబుదీనుగాను నియమింపబడిరి కరకము.

ఎస్టేట్ భయమువదలిసండున రంగూను, కలకత్తా, కొలంబో స్త్రీమధు మరలమారేవుకు వచ్చుచున్నవి. ఎగుమతులారంభమయినది. ఈయధ్యకాలమున సింహళీస్త్రీపమునకు సరకులు రయలువీడ పంపబడసాగెను. ప్రోత్సాహము బట్టెరు 4లు ప్రాతధాన్యము రు4-10-0లు బేరమున్నది. తెల్లపు కర్రకులక. లాభము రెట్టింపునవచ్చుచున్నది.

మ్యూసిషియన్.

కాకినాడలో కొత్తగ నిర్మింపబడుచున్న ఎల్వికాపేట రోడ్డు మొదలయినవాని కొరకు మామ్యూనిసిపాలిటీకు రు 45,650 లు, మ్యూనిసిపాలిటీలోని ప్రాధమిక పాఠశాలల సహాయము కొరకు రు 841 లు కొనకనువా రిచ్చినారు. కాకినాడ పశువైద్యశాలకు డిస్ట్రిబ్యూట్లవారు లయిసెన్సు ఫీజు చెల్లించ నక్కరలేదని తీర్మానించబడెను పట్టణమధ్యమున ఘామయంత్రములను తయిలయంత్రములను స్థాపించువెడల మ్యూసిషియన్లు వారిలయకు నున్నయందుకు మధ్యముగా కనబడుచున్నందున అట్టియధికారము చెమకవచ్చుటకు చొరవమువారిని కొరకుకు కొన్నిలువారు నిశ్చయించిరి. కానిటికమీషనరుగారు మాచించిన రీతిని యింటికి వ్యాన్సీ నేటరును రప్పించి టీకాలాచేయించుకొనిన వారికెద్ద, ఒకరూపాయి ఫీజునూలు చేయుదురు.

తిమ్మరాజుచెరువు.

ఏతేశ్వరము లింగంపల్లి గ్రామముల కొరకమీద అనరెల్ శ్రీహరినగం జమీందారుగారును మరియొక్కరుజిల్లా సంఘసభ్యులుగా, క్రందటి నామన తిమ్మరాజుచెరువున చూడబోయిరి. ఈజిల్లాలోని మయినరు యన్త్రోవక్ చెరువు లోని తిమ్మరాజుచెరువు అన్నటికన్న గొప్పది. దాని అనుకట్టు 5800 యకరములు. దానినీటిస్థాయి మాముల కేమివ్యవత్తెరుగారు సుపాతమును చేయించిరి. జడ్డంగిగడ్డనుండి నీరునచ్చెడి స్థలముకాలన మరమ్మత్తుతోకాని నీయున్నది. ఇండ్లంగిముననను నోకమ్మునలన నీకొప్పచెరువునకు కచ్చెడి నీరు మనేగలోనికి ప్రవహించుచున్నదయ్యు, అకట్టు నిట్టముకావలెనయిన రయితులు చెప్పకొకరి. సుమారు జేయిమందివరకు రయితులు సమావేశమై తమబుద్ధిండి శ్రీజుహందారుగారికి తెలియబరచిరి.

ఇటలీ.

నూతనయుద్ధము.

ఇరెడెంటిక్లకీకి తేరినవారు.

లండను, అక్టోబరు 12:— నూతనయుద్ధ మంత్రిగారైన జనరల్ జెన్సెల్లిగారు ఇటాలియాదేశమునందలి ఇరెడెంటిక్లకీ కారలలో నొకరు రోమునందు ప్రకటించబడెను.

అస్ట్రీయా-ఇటలీలు.

లండను అక్టోబరు 13:— మెసాగరో అను ఇటాలి యను ప్రతిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:— అస్ట్రీయావారి క్రింద నుండిన ఇటాలియనుపట్టణముగు (ట్రీస్టేలోని వ్యవహారములు గం దరగోళముగనున్నవి. ఒకవేళ ఇటలీ అస్ట్రీయావై యుద్ధము ప్రకటించినయెడల, నేయిమంది ఇటలీప్రజలను ప్రముఖులగు మెట్రసే పట్టుకొని అస్ట్రీయనుకోటలలో ఖయిదుచేయవల యును. కాబట్టి నేయిమందిగల నొకజాతితాను తయారుచేయ వలసినదని (ట్రీస్టేలోనున్న అస్ట్రీయనుగవర్నరు పోలీసువారిని కోరెను. అస్ట్రీయా దొరతనము వాట్లు ప్రకటించుచున్నా రు.— (ట్రీస్టే పట్టణవాసులు ఇటలీ దేశమునందు నెంతమాత్రము అభిమానము చూపుటయును విచారణచేయకనే కాల్చివేయు దుము. ఇంతేకాదు (ట్రీస్టే డిప్యూటీలను, 7 గురు ప్రముఖులను కూడ నురిదీయుదుము.

దక్షిణహిందూస్తానము

మదరాసు గవర్నరు

ఉదకమండలము అక్టోబరు 13:— మెట్లాండు ప్రభువుగారు, వారి అనుచరులును నేటిసాయంత్రము ఉదకమండలములో బయలుదేరి మెట్లాండు ప్రభువుగారి మెట్లాండును వెళ్లినారు. అచ్చటినుండి మదరాసు వెళ్లుదురు. మదరాసుచేరి, తిరిగి 15వ తారీఖున బయలుదేరి ఉత్తరమలబారు, దక్షిణకన్నడము, జిల్లాలలో పర్యటనముగల్గి నవంబరు 10వ తారీఖునాటికి తిరిగి మదరాసుచేరుదురు.

మెట్లాండు ప్రభువు ఈనెల 17 వ తారీఖున ఉదకమండలములో బయలుదేరి, కొచ్చిను, తిరువాన్కూరు సంస్థానములు భర్త గారితో కలసి దర్శించును.

బొంబాయి.

హైందవ వర్తకసంఘము.

బొంబాయి అక్టోబరు 13:— గతశనివారమునాడు కమ డ్లర్ ఇన్ టెలిగ్రాఫ్ డిపార్టుమెంటు అఫీషియేటింగు డై రెక్టరు జనరల్ వారగు ఎ. హెచ్. లేగారితో బొంబాయి హైందవ వర్తకసంఘపుకమిటీవారు ముచ్చటించిన విషయముల గూర్చి వైస్రాయువారు ప్రకటించిరి. ఇండియాదేశమునకును జర్మనీదేశమునకును వ్యాపారము జరిగగలదండ నిలిచిపోవుటచే నిండియాదేశములో స్థాపించవలెన్నట్టియునుపయోగకరములు నగు యనేకపరిశ్రమలను వైకమిటీవారు లేగారికి దెలిపిరి. ఈ సందర్భము తమతోజేరి కాన్స్ట్రక్షన్ కమిషన్ పరిశోధనగావించు టకు కాన్స్ట్రక్షన్ కమిషన్ దొరతనమువారు నియమింపవలయునని నొక్కి చెప్పిరి ఈవిషయములను దొరతనమువారికి నివేదించునని లేగారు వాగ్దానమిచ్చిరి.

యుద్ధము-దేశపరిశ్రమలు.

బొంబాయి అక్టోబరు 13:— బొంబాయినగరమునందలి దేశీయవర్తక సంఘమువారును, హిందూదేశ దొరతనమువారి వాణిజ్యకాఫాలియంత జనరలు ఎ. హెచ్. లేగారును గడచిన శనివారమునాడు కలసి ముచ్చటించిరి. వర్తకసంఘమువారు డైరెక్టరుగారికిని తమకును జరిగిన చర్చను ప్రచురించినారు:— యుద్ధమువలన జర్మనీనుండి దిగుమతియగు సరకులు వచ్చుట లేదు. జర్మనీనుండి దిగుమతియగువస్తువులు చాలవరకు ఈదేశ ములో తయారు చేయవచ్చును. ఈ దేశములో దొరకు సర్వాధికారములతో ఏ ఏ వస్తువులు తయారు చేయవచ్చునో కనుగొనుటకు దొరతనమువారు మంచి కాన్స్ట్రక్షన్ చేపరిశ్రమలు చేయించవలెను. అని వర్తకసంఘము వారు డైరెక్టరుగారికి మనవిచేసికొనినట్లును, ఈ విషయమును దొరతనమువారికి తెలియజేసినదని డైరెక్టరుగారు చెప్పినట్లును వర్తకసంఘమువారు ప్రచురించిన రిపోర్టులో నున్నది.

కలకత్తా

గురుదత్తుసింగు.

పట్టుకొనువారికి వేయిరూపాయల బహుమానము.

కలకత్తా అక్టోబరు 13:— గురుదత్తుసింగు విషయమె

అహోయిచ్చి పట్టి ఒప్పగించువారికి వేయిరూపాయల బహు మానము చేయబడునని, పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు జనరలుగారు తెలియజేయుచున్నారు.

బిబిబి గందరగోళము

జ్యోతి తీర్మానము.

కలకత్తా అక్టోబరు 13:— రైలువేడుదోగ్గి లోమాట్సు గారును మరెవలగురు సీట్లను బడ్జెట్టియంగు జరిగిన గందర గోళములో చనిపోయిన సందర్భమున విచారణ జరిగినది. ఈ విచారణ నేడుముగిసినది. దోబ్బితుగారు సంగతిసందర్భముల నిట్లు జ్యోతికి తెలియజెప్పిరి:—

పోలీసువారిమీదను, ఉద్యోగులమీదను సీట్లలు మాత్రముగ పిస్తోళ్లువేసిరి. వీరివిషయములో సాక్ష్యమునుబట్టి జూరీ ఒకేపక్షసానమునకు రావలసియున్నది. పోలీసువారు గాని, ఉద్యోగులుగాని సీట్లలకు కోపము వచ్చుపని యేది చేసియుండలేదు. వీరు నిర్విమిత్తముగ పిస్తోళ్లువేసిరి. సీట్లలు పిస్తోళ్లువేయవలయునని కాల్చినట్లును, పోలీసువారిని, ఉద్యో గులనుచంపు నుద్దేశ్యముతో చేసినట్లును తోచుచున్నది. దాని మీదజూరీ యీక్రింది తీర్మానమునకు వచ్చిరి:— బడ్జెట్టిలో జరిగిన గందరగోళములో నెవరో సీట్ల తుపాకివేయగా లోమాట్సుగారు చనిపోయిరి. దీనిని కొంచె మించుమించుగా, నరహత్యక్రింద పరిగణింపవచ్చును. తిరిగి దోబ్బితుగారు సంగతి సందర్భముల నిట్లు తెలియ జెప్పవారంభించిరి:— ఈ నలు గురు సీట్లలు తుపాకి దెబ్బలవలన చనిపోయిరి. మేజరు మాసెసుగారి సాక్ష్యమునుబట్టి మొదటివాని శరీరములో తుపాకి గుండు కనుపడ లేదు. ఇట్లే చని పోయిన నలుగురిలోను 30 సంవత్సరముల వయస్సు గలవాని శరీరములోను గుండు కనుపడలేదు. ఈ సంగతి మీరు జ్ఞాపకముచుకొనవలెను. 35 సంవత్సరముల వయస్సుగలిగిన వాని శరీరములో కూడ గుండు కనుపడలేదు. నాల్గవవాని శరీర ములో గుండు కనుపడినదికాని, ఏవిధముగ రివాల్వరు పెట్టి కొట్టినది తెలిసికొనుటకు కొన్నిచిక్కులున్నవి. సీట్లలు పిస్తోళ్లువేయగా, దానిమీద పోలీసువారు ఆత్మరక్షణకొరకు తుపాకులు ప్రేల్చిరి. ఉత్తరువులు పొందిన తరువాత సైనికులు కూడ తుపాకులు వేసిరారు. ఈ చనిపోయిన నలుగురి సంద ర్భములలోను యెవరు కాల్చినది తెలియజేయుటకు పీలులేదు.

జ్యోరరుల్లికింది యభిప్రాయము నిచ్చిరి:— బడ్జెట్టి గందరగోళములో వీరు తుపాకి దెబ్బలవలన చనిపోయిరి— సీట్లలు పిస్తోళ్లువేయగా పోలీసువారు, స్వరక్షణకొరకు తుపాకులు ప్రేల్చిరి. అధికారులు ఉత్తరువుచేయగా సైనికులు కూడ తుపాకులు వేసిరి. ఈ చనిపోయినవారిమీద నెవరు ప్రేల్చినది చెప్పటకు సాక్ష్యములేదు. లోమాట్సుగారు చని పోయినందునకై లోమాట్సు దొరసానిగారికి జ్యోతి తమ సానుభూతిని తెలియజేసిరి.

లాహోరు.

పంజాబు కో ఆపరేటివు బ్యాంకు.

లాహోరు అక్టోబరు 13:— ఈ బ్యాంకుయొక్క భాగస్వాములు గడచిన ఆదివారమునాడు అమృత్సర్ పట్టణ ములో సభచేసి బ్యాంకును ఎత్తివేయుటకు తీర్మానించు కొనిరి. ఈ బ్యాంకుకు రావలసిన అప్పులు రాబట్టుటకును, లోకు లకు ఇయ్యవలసిన వానిని పీర్చుటకును రాయబహద్దూర్ జైకిషక్ దాస్, లాలాములుక్ రాజ్, రాయ్ సాహెబుకు మోచంద్, పండిత్ బల్ రామ్, గార్లను నియమించిరి. ప్రస్తు తము డబ్బు దాచుకొన్నవారికి, ఎవరిడబ్బు వారికి ఇచ్చివేయ వలెను. ఆప్పులన్ని తీర్చిన తరువాత, తిరిగి బ్యాంకు స్థాపించ బడున.

అలహాబాదు.

ఎ. సి. యస్. బాగ్ద్యరు

అలహాబాదు అక్టోబరు 13:— ఇండియన్ సివిల్ సర్వీ సుల్తానుండువారు, నెలవుమీదనున్నప్పుడు బారీప్రభుపతితుకు వరువచ్చును. అ. ఇండియా స్టేటు సెక్రటరీగారు ఒప్పు కొన్నారు. దీనికిసంబంధించిన రూల్సును కొద్దిరోజులలో ఇండి యా గవర్నరు మెంటువారు ప్రకటించురు. అని పంజాబ్ నిరుపత్రిక వ్రాసింది.

హైకోర్టు జడ్జిలు.

సెక్రటరీగారి ఉత్తరువులు.

అలహాబాదు అక్టోబరు 13:— హైకోర్టులోను, చీఫ్ కోర్టులోను తాత్కాలికముగ పనిచేయుటకు నియమింప

బడిన అడ్మినిస్ట్రేటరును, కాశ్మీరముగను, ఆక్రింగుగను యే- రాట్టు చేయబడిన జడ్జిలకును, నెలవులు మున్నగు సందర్భము లలో నొకే నియమములు వర్తించునా యను సందేహము కలుగు చున్నది. ఈ సందర్భమున అడ్మినిస్ట్రేటరును, కాశ్మీరపు జడ్జిలకును, నెలవులు మున్నగువానిలో నొకే నియమములు వర్తించుననియు, యేమియు భేదములేదనియు హిందూదేశ వ్యవహార కార్యదర్శిగారు తెలియజేయుచున్నారు. నెలవులు మున్నగుసందర్భములలో కాశ్మీరపుజడ్జిల కేసుల్లు లుగలవో, ఆయాహక్కులను హైకోర్టు, చీఫ్ కోర్టులలో తాత్కాలికముగ నేర్పాటుచేయబడు జడ్జిలకును. యుండునట్లు హిందూదేశపు వ్యవహార కార్యదర్శిగారు మంజూరుచేసినారు.

బర్రా

సంఘపారిశుద్ధ్యద్యమము.

లెఫ్టినెంటు. గవర్నరుగారికి జిజ్ఞాసనము.

రంగూను అక్టోబరు 14:— రంగూను పురమునందలి యాసంఘమువారు, తమపురమునందు వ్యభిచారిజేగ్గసాములలే కుండజేయవలయునని లెఫ్టినెంటుగవర్నరుగారికి విజ్ఞాపనమును బంపుకొనిరి. విజ్ఞాపనప్రకారము 1912-13 సంవత్సరమున జనరలు ఆస్పత్రియందు సుఖరోగములను తగిలించుకొని 9 వేలమంది, బాధపడినవారుండెని వ్రాయబడియున్నది. స్వేరిజీ గృహములొకచోటనేయుండకుండచేసి పట్టణములో నక్కడ క్కడయుండులాగున జేయుపద్ధతి యిదివరకు జయప్రదముగ నుండలేదని మెడికలు, కానిటరీ ఉద్యోగులు అభిప్రాయపడు చున్నారు. కొలంబో, పట్టణమునందు, అక్కడక్కడ వైచారి కొంపలన్నిటిని తీసివేయించుటవలన చాల లాభముకలిగినది. కాబట్టివీరికొంపల నుంచుపద్ధతిని నిర్మూలముచేసి బ్రిటిషుదీవు లలోకలనే అట్టికొంపల నుంచువారిని కఠినంచవలెను. ఇతర దేశములనుండి యీదేశములో పడవుపుత్తి నలంబించు, వారిని వారివారి దేశములకు పంపివేయవలయును. ఇక ముందిట్టి స్త్రీలును వీరిని తార్చువారిని యీ రేవులోనికి రాకుండ చేయు టకు పోలీసువారికి అధికార మియ్యవలెను.

నవ్వుమొర బ్రిటిషునై నిరులు.

లండను అక్టోబరు 12:— గాఢములుతగిలి చనిపోయిన వారు. లెఫ్టినెంటు బ్రూక్, మేజర్. పి. హేస్టింగ్సు.

గాయములు తగిలినవారు.

కప్తాను జి. ఎ. క్రాఫర్డు, మేజర్ గోరక్ లెఫ్టినెం టు వి. ఆర్. హాసన్, లెఫ్టినెంటు డి. సి. లెయింగు, సెకం డు లెఫ్టినెంటు పి. మైబర్డు, లెఫ్టినెంటు జి. కె. స్మిత్.

గాయములుతగిలి కానరావన్న వారు.

సెకండు లెఫ్టినెంటు ఎఫ్. ఎ. సాంఫ్సన్.

కనబడవన్న వారు.

సెకండు లెఫ్టినెంటు జి. ఓలిఫాంట్.

గాయములు తగిలి ఖైదీలుగ నున్నవారు.

మేజర్ జి. ఇవాల్డు, లెఫ్టినెంటు స్టీవర్ట్ కాన్స్.

ఖైదీలుగ నున్న వారు.

కప్తాను బార్బర్ ప్రార్గ్ లెఫ్టినెంటు ఇ. ఎస్. హేమి ల్డ్, కప్తాను ఎ. జి. హార్గ్రీవుస్, కప్తాను హెచ్. ఎఫ్. స్పెక్.

మరల సేవలో చేరినవారు.

కప్తాను ఆర్. సి. మారెన్, సెకండు లెఫ్టినెంటు ఎం. జి. ఓడోనోవా.

ఖయదీలు.

కప్తాను బీయక్, మేజర్ కాలింగ్వుడ్, మేజరు వైల్స్, లెఫ్టినెంటు ఫర్మన్ లెఫ్టినెంటు హాబ్స్. లెఫ్టినెంటు హత్స్, కప్తాను లించ్, లెఫ్టినెంటు రాత్, కప్తాను సట్ క్లిఫ్, లెఫ్టినెంటు బ్లాక్, బట్లర్, లాడర్, వ్రెన్, మేజర్ డేవి, గోస్సు, నట్. కప్తాను సి. టిచ్. లెఫ్టినెంటు ఆర్. టిచ్, జి. యి. యంగర్, లెఫ్టినెంటు కర్నల్ స్టీవన్.

క ఫ హ రి చూ ర్ణ ము .

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బగము, కాసపేసన వైత్యజ్యరము మొద లగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట మంచిది. చిన్నడబ్బి 1-క 0-8-0. అచ్చతాంజనము డిపో, నెం. 9, జహంగీరుబీద్, మదరాసు.

కోర్టు వ్యవహారములు.

మదరాసు హైకోర్టు.

[న్యాయవాదులు టిట్ట ఫీల్డ్ తయార్చి గాల్తు.]

19.2 వ సం॥ కోర్టును దివాలా బహద్రుడు ఆర్. రఘు నాథాచార్యులు క్రింద పేరులయినవ్యక్తుల నాగవట్టిబండ్ల దేవస్థానం కమిటీలో నోకమొనరు స్థానము ఖాళీయాయెను. ఖాళీపడిన పిమ్మట మూడుగుల కాలములో నాస్థానమున కెవ్వరుగాని నేమింపబడనందున, జిల్లా జడ్జిగారికి అర్జీ, పెట్టుకొనబడగా, వెంటనే ఆస్థానమున కోర్టురిని నియమించవలయునని యనుజ్ఞ యొసగబడినది. అందువలన కమిటీవారు వాలకృష్ణ ఉడయార్ గారి నెన్నుకొనిరి. ఇటు చెన్నుకొనబడు కమిటీవారి డిక్టేటరములేదను కారణము నాధారము చేసికొని ఈ యెన్నికోలు సరియైనదికాదని యాక్షేపించుచు వాసుదేవయ్యగారు అర్జీ పెట్టుకొనిరి. జిల్లాజడ్జిగారు రాక్షేపణను నిరాకరించి వాలకృష్ణ ఉడయార్ గారి నెన్నుకొనబడినది సరియేనని తీర్మానించిరి. ఈతీర్పువలన హైకోర్టునకు దివాలాపిటిషన్ పెట్టుకొనబడ గా, హైకోర్టువారు రాక్షేపణ కోలు న్యాయమైనది గాదను నభిప్రాయ మొసగి, వ్యాజ్యమును జిల్లాకోర్టువారుచారణకు పంపిరి. అందువలన జిల్లాజడ్జిగారు నాస్థానమునకు గౌరవనీయు లగు చిలంబరనాథ మొదలియారుగారిని నియమించిరి. దివాలాపిటిషన్ విచారణలో హైకోర్టువారు యొసగిన తీర్పువలన ప్రీవీకౌన్సిలు నకు అప్పీలుపెట్టుకొనబడు ప్రక్రియవలన గౌరవనీయులగు అడ్వొకేటు జనరల్ గారు హైకోర్టును అర్జీ పెట్టుకొనిరి; ధర్మా దాయకాసనగ్రంథమునందలి 10 వ సెక్షనుయొక్క అన్వయ విధానవివాదాన్నితో చేరియుండుటవలన, తానుకోరుఅప్పీలు నకు తీరు వాదకృత్యమని విశేష ప రచిరి. ఈ యర్జీ సుం దర్శమున దేవస్థానపు కమిటీవారిని గూడ కక్షి దారులుగ తీసికొనవలయునని జిల్లా రామచంద్రయ్యగారు వాదించిరి. ఈ వ్యాజ్యములో నాసక్తిగల వారు వ్యాజ్యము జరుగుచుండగా నెప్పుడుగాని, కక్షి దారు లుగ చేరవచ్చునని అడ్వొకేటు జనరల్ గారు ప్రత్యుత్తర మొ సగిరి. హైకోర్టువారి వైయుత్తరువు అమలు జరగకుండుటకు అర్జీ పెట్టుటకై అవకాశ మేర్పడుటకును, క్రొత్తగ నేర్పరుప బడిన మొదలగు గారికి నోటీసునిచ్చుటకును, అవకాశముకలుగు నిమిత్తము న్యాయమూర్తులు ప్రస్తావన పిటిషన్ విచారణ వాసియుంచుచున్నారు.

ఎగ్జాంప్లరే పోలీసుకోర్టు.

లాంఘాంపోలీసు, డి, యాంజిలీసు పోలీసు ప్రాప్రయ ట్లను, మజిలీదారిని మోసముచేసినందులకై వెక్సింగిన్సు అనునాడుకు పోలీసుకోర్టులో విచారించబడుచున్నాడని గా? ఇప్పు డాదోరనిదా మరయొకదావా వచ్చియున్నది. వెడ్ల మెట్టులో కాపురముండు అబ్దుల్ నుక్కూ-రాయను నాతడు తనయూస్సిని తాకట్టుపడగోరి యాయూస్సినివలన గురించి సుమర్థుడగు నొక ఇంజనీయరుగారిచే తనసాక్షులను మదింపు చేయించి సర్టిఫికేటు పొందగోరును. ఆగట్టునెల 2 - వ తేదీని నుక్కూ-రాగారు వెక్సింగిన్సుగారిని డి, యాంజిలీసు పోలీసు లులో చూచినపుడు మదింపు సర్టిఫికేటు నిచ్చుటకు వలసినంతసామర్థ్యము తనకుగలదని యాదోరగారు, సాహెబుగారితో బొంకిరి. అట్టి యోగ్యతప్రకారం నొసగెదనని చెప్పి రూ రిలు ఆక్షణమున నె పుచ్చుకొని, వెంటనే యెచ్చ టికో సారిపోయెననియు, తనకు సర్టిఫికేటు నియ్యలేదనియు విన్నవించుకొనుచు అబ్దుల్ నుక్కూ-రాగారు వెక్సింగిన్సు గారినిదా దావా తెచ్చెను. విచారణ జరుగు చున్నది.

మదరాసు కార్పొరేషన్

హెల్త్ డిపార్టుమెంటులో జరిగిన మోసము.

మదరాసు కార్పొరేషన్ హెల్త్ డిపార్టుమెంటు హెడ్ క్లార్కు చిన్న బాబునాయుడనునాతడు తప్పులెక్కలువ్రాసి, మునిసిపాలిటీ వైకమును చాలవఱకు అపహరించి పారిపోయి ఇంకను పోలీసు వారికి దొరక కున్నాడు. ఐనను క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడు 512 వ సెక్షన్ నియమముల ననుసరించి యీ వ్యాజ్యమున సాక్షులయొక్క సాక్ష్యమును, వాబ్జుల ములను దాఖలుచేసికొనవలయునని ప్రార్థించగా, మేజిస్ట్రేటు గారు రెండల కంగీకరించి, నిన్నటి దినము విచారణను ప్రారంభించిరి. సాక్షులలో ముఖ్యులగు వారిలో నిద్దరుగ అనిస్టెంటు హెల్త్ ఆఫీసరు శృంగారనేలు మొదలియారు, డిపో నూపరిం టెండెంటు పాణిగారు, వీర లిరువురును సెలవుమీదనుండుట వలన, కేసు విచారణ 29 వ తేదీకి ఆపి యుంచబడియున్నది.

స్వాతంత్ర్యము-విధులు

ఆసిలిసెంటుగారి యువన్యాసము.

నిన్నటి సాయంత్రమునందు తిరువల్లిక్కేణి హిందూ హైస్కూలు లిటరేరిసంఘమువారి ఏర్పాటుప్రకారము, వారి పాఠశాలమునందలి మున జరిగినసభలో ఆసిలిసెంటుగారు యువన్య సింఛిరి. న్యాయమూర్తి. టి. సదాశివయ్యగారు అగ్రాస నాధిపత్యము వహించియుండిరి.

ఉపన్యాసము.

ప్రాచీననాగరకత లక్షణములను వలెనే హైందవనాగ రకతయందు గూడ స్వాతంత్ర్యములను గూర్చి యధికముగ వివ రింపబడలేదు గాని విభలను (చేయవలసిన పనులను) గూర్చి విపులముగ వ్రాయబడియున్నది. హిందూ మత సారమంతయును గూడ ధర్మము నాశ్రయించుకొనియే యున్నదని చెప్పబడి యున్నది. ఇట్లు చెప్పట యన్నివిధముల సత్యముగానున్నది. ధర్మము నకు డ్యూటీ యను నాంగ్లభాషా వాక్య ము ప్రతిపదముగనున్నది గాని ధర్మమున కిది సుదైవ ప్రతి పదము కానేరదు. పరులకు మనము కృతజ్ఞులమై సేవచేయు బాధ్యులమై యున్నామని రూపించుటయును తన కుటుంబ మనకు తనశాఖకు తన జాతికిని గూడ ప్రతి మానవకృత్తి యనుచేయు బాధ్యుడైయున్న సేవాపరిమితిని నిర్ణయించు టయునే హైందవనాగరకతకు ప్రధాన కార్యము గ నెల్లప్పుడును నిర్ణయించ బడి యుం డెను. మానవుడును గూడతనమట్లునకుతాను స్వతంత్రుడగువాడనియును కుటుంబమున కొంతబాధ్యతను కలిగియుండుననియును మనువు నిరూపించియున్నాడు. మానవులయందడడును వాని భార్యయును పిడ్డయునుగూడ నమిడియుండునని నిర్దేశింపబడి నది. ఎచట నీమానవత్రితయును ప్రభుత్వనియమితముగ నున్నదో యచట స్వాతంత్ర్యాభి ప్రాయముకన్న కృతజ్ఞతాభిప్రాయమే ముఖ్యముగ నుండును. ఐరోపా దేశమునందు 18 వ శతాబ్ద మున మతగురువులకును, జమిందారులకును, రాజునకును మాత్రమే స్వస్వతంత్ర్యము లొసగబడినది. ప్రజలకు కూలి వారి జీవనమును సారతంత్ర్య నీచజీవనమును విధింపబడినది. పిమ్మట సంఘమునకు ప్రధాన మెయ్యదియగు విషయమును గూర్చి వేదాంతమును జిజ్ఞాసువులును దీర్ఘవిచార మొనర్చు సాగిరి. అట్లువిచారించి వారిలో ధీమంతులు కొందరు సంపూర్ణముగ సానుభూతితోడను, గంభీర వాగ్ధోరణితోడను, ఆత్మసఖ పరిత్యాగముతోడను ప్రజల స్వతంత్ర్యములను గూర్చి వాదించసాగిరి. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రము శ్రీమానవ స్వాతంత్ర్య ప్రకటనము నాధారము చేసికొనియే యేర్పడి యున్నది. ధామసు నెయను ధంకాని నాదముతో మానవ స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటనమును వ్రాసియుండెను. అమెరికా ప్రజాస్వామిక మేర్పడుట కదియే మూలకారణముగ నేర్పడెను. “సంఘము నియమానుసార మేర్పడియున్నది. ప్రతిమానవుడును తనకున్న స్వాతంత్ర్యము లలో సుసూక్ష్మవిధిగోరకు కొన్ని స్వాతంత్ర్యములను వదలు కొనుటకంగీకరించెను. అట్లువదలుకొనుటవలన తక్కిన స్వాతంత్ర్యములను నిరసాయముగ సంగ్రహించుకొనుటకు సంఘముతో ప్రతిమానవునకును నొకనియనుమేర్పడెను. అట్లు ప్రతిమానవు డునువదలుకొనిన స్వాతంత్ర్యములను మరల నవలంబింపకుండు నట్లు పరిపాలించువాడత సుభమునందున్నది. ప్రతిమానవ వ్యక్తికిని సంఘము ప్రతినిధియగుచున్న” దనునొక గ్రాంథిక నూత్రమేర్పరచబడినది. అట్టిమానసిక నియమము ననుసరించి సంఘమునేర్పరచినచో పరిపాలనమునందు ప్రతిమానవునకును గూడ హక్కులగునలెనను రెండవ ప్రశ్నకవకాశమేర్పడును. కాననేప్రాచీనధర్మములేని వారలకు పన్నులుదిద్దుచుట్వయ్యకను మనుసారాంశమేర్పడుచున్నది. స్వాతంత్ర్యాదర్శముతో పురోగమనమొనర్చుచున్న సంఘమునందన్ని విషయములను సువన్య యములై యుండవలెనని కోరుట యసంగతము. స్వాతంత్ర్య మొక వ్యక్తి స్వరూపము. క్రమపద్ధతి లేకుండ నుండ వలసిన గుంపునందలి ప్రతిసాంఘికుని చేరదీసి బలీయగు సంఘముగ నొనర్చుకొలిగినది ధర్మమును, సజీవసాశమును, ఆత్మ వ్యక్తికి మించిన యాదర్శ మెచట నేర్పడునో అచటనే ధర్మా భిప్రాయ ముద్భవించును. ధర్మాభిప్రాయమువలన స్వాతంత్ర్యము పొడమావును. వాహుబలమే న్యాయమనియును అట్టిచో యుద్ధమే మోక్ష మార్గ మని యును జన రలు వాసు డెర్ను హ రై ను జర్మను గ్రంథకారు డొకనూత్రము నేర్పరచెను. ఇది కేవలము రాక్షస సహజముగ నాదర్శము. మోటుబలమే ప్రధానముగ నీయాదర్శమును నశింపజేయుటకు నాగరకతా శక్తి సంగ్రామ మొనరింప వల

యున్నది. జర్మనుల విజయము నాగరకత పుష్కలముల విజ యమే యగునని యా జ్యోతుగ్రంథకర్త వ్రాసియున్నాడు. తెల్లియును దేశవాటికలను సంపూర్ణముగ విచ్ఛేద మొనరించుటలో నాగరకతయు పరిజ్ఞానమునెట్లు సచరించెనో జర్మనులు తెలిసికొన గలిగియే యున్నారు. కేవల సాధనము నొక యాదర్శము ననుసరించి యట్టివారుణ కృత్యము లొనర్పబడిన పిమ్మట నాగరకత గలవారితో సంగ్రామ మొనర్చుటవలన కలుగు నపాయములనుగూడ వారిత్తుగం గ్రహింప గలవారగు చున్నారు. ధర్మతత్వమునందలి విద్యాధిపతుల మత్సాహము కలిగించు చున్నట్టియు సామాజ్యమునందు భారతీయ భావి సితిని దృఢపరుపగలిగినట్టియు స్వాతంత్ర్యాదర్శములను గూడ భారతీయులకు కలుగునట్లునర్పించేత మాంగ్లదేశమే. బలహీనులు స్వాతంత్ర్యముల నవలంబింతురు. బలవంతులు ధర్మ ములనుసరింతురు. బలవంతులును వృద్ధులును ధర్మమునుసరిం తురు. బలహీనులును యువకులును స్వాతంత్ర్యముల నాశ్రయించురు. స్వాతంత్ర్యము లునుధర్మములనును రెండనుగూడ నొక్కసత్యమునే నూచించునవిగానున్నవి. బలహీనులు కోరిన కోరిక యుక్తియుక్తమని తోచినపుడు నిష్పంధములేకుండనట్టి బలహీనులకోరికలను నెరవేర్చి న్యాయ మొనరించుటవలననేకృత్య లవలె నీజాతులుగూడ గౌరవస్థానమునబడయగలుగును భారతీ యు జాతీయత యేర్పడుటకు ముఖ్యాధారముగ ప్రాచీననూత్ర తత్వసంపరచేసలరాయుండు ధర్మతత్వము ప్రాధానికముల యందలి జాతులతో సమానముగ గౌరవమును సామాజ్యపాలనా సంఘమునందర్భ పదమును బడయుటకును స్వాతంత్ర్యముల నాధారముగా నొక ధర్మమునే సాధనముగ స్వీకరించునని యను స్వధర్మాచరణమునందే మానవునకుగల మహదానం దమంతయు నున్నదనిగ్రహించు ననియును నేను నమ్ముచున్నా నని యీ యీ యువన్యసింఛెను.

అగ్రాసనాధిపతి

మానవునకు స్వాతంత్ర్యములేవు. స్వాతంత్ర్యములు కలవాడు భగవంతుడొక్కడే. సంఘమునందు వెడ్డలకగౌర విండుటయును పిన్నలయందును బలహీనులందును కనికరము వాత్సల్యమును కలిగియుండుటయును మానవధర్మములగునని నుడివి అగ్రాసనాధిపతిగారు సభను ముగించిరి.

పాగాకు.

క్రిములను నశింపజేయు శక్తి.

పాగాకు లోని కోటయినను క్రూర విషవదాళము మేలికు సిట్రికును జంతు సంబంధములగు ద్రావకములతో కలసియుండుటచే పాగాకు యవయోగార్థము కాదని నిరసింపబడినది. పాగాకుయం దీదర్శణమున్నను క్రిములను నశింపజేయు సుగుణముగూడ నందున్నట్లు కనుగొన బడినది. నరముల సంబంధముగ న్యాఫులు (వేల్ నోస్పులు) మేహ వాతపు నోస్పులు మొదలగువ్యాధులకు పచ్చిపాగాకు ముద్దను రాయుటవలన యవకాంతగలిగినట్లు తెలియుచున్నది. తామర చిడుము మొదలగు చర్మవ్యాధులకు గూడ పచ్చిపాగాకుల ద్రావకము పనిచేయునని తెలియుచున్నది. పశువుల శరీరవ్యా ధులకును తోటలలోని బదనికలను నశింపజేయుటకును గూడ పాగాకు నుపయోగింతురని యంద రెగిన విషయమే. కొన్ని క్రిములను బదనికలను వృద్ధిచెందకుండజేయు శక్తి గూడ పాగాకుపాగాయందున్నదని తాసిరని మారిస్సి యనువాడు పరిక్షించి కనిపెట్టియున్నారు. పాగాచుట్ట కాల్చుటవలన ముంద్రావక మధికమగుననియును ముచిద్రావకముననున్న దుష్ట క్రిములుగూడ నశించుననియును కావర్ట్లొయను యిటలీ దేశపు శారీర కాస్త్రజ్ఞుడు ప్రవచించియున్నాడు. గత సంవత్సరమున హెంబర్లో కలరా అంటువ్యాధి గా వ్యాపించి యుండెను. ఈ వ్యాధి సోకన ప్రజలు నికసింపు చేటలలోనే నివాసము చేయుచున్నను కట్టణముననున్న పాగాచుట్టలను చుట్టు ఫాక్టరీలలో పనిచేయువారి కెవ్వరికిగూడ నీవ్యాధి సోకకుండెనని ఆవ్యాధి హెచ్చుగానున్న సమయమున డెల్లిను నివాసియుగ ప్రాధెసరు నాంకేగారు కనిపెట్టిరి. ఆ ఫాక్టరీ లలో నొకదానియందు పనివాండ్లు వాడుచున్న నీళ్ల నాయన పరిక్షింపగ నందెన్నినూ కలరాక్రిములు కనబడెను. కాని ఆనీళ్లతో పదునుచేసి చుట్టినచుట్టలలోమాత్ర మాపురుగులన్ని యును చచ్చియుండెను. ఒకకూర్కొకు నెంటుమీటకుట 1,500,000,000 వంతున కలరాక్రిములగు నీళ్లతో కొన్ని పాగాకులకు పదునువేయుచుగా 24 గంటలలో నాపురుగు లన్నియును చచ్చియుండెనని ప్రాధెసరువాస్కిగారు వ్రాయు చున్నారు. ఈపరిక్షవలన పాగాకునందెంత యధికమగు క్రిమి నాశనశక్తి యున్నదియు స్పష్టముగ తెలియుచున్నది.

అర్థశాస్త్రమా? వాస్తవశాస్త్రమా?

ఒక ప్రత్యుత్తరము.

కొ. కుమారస్వామిశాస్త్రి, బి. ఏ. గార్గిస్ ప్రాయశః మున్నగుఁ:-

“వృత్తి బోధకములగు కళలు పూర్వలకాలమున సంప్రదాయము సారముగా నాయాచ్యుతుల వారు తాత తండ్రులకు తండ్రికొడుకునకును శిష్యులనుచుండటచే ప్రవృత్తి ములగు చుండినవి. ఇప్పటికిని కమ్మర కుమ్మర కంసాలి మున్నగు వివిధవృత్తులవారు సంప్రదాయము గుణమున నేర్చి వారివారి సహజచాతుర్యము చూపుచునేరని తత్వబోధక శాస్త్రపరమమున గాదు. (ఇప్పుడు కళలు వార్తాత్వమునవదలి గ్రంథాకృతి నందినీచేల వలెచుటలేదు?) (ప్రతివృత్తినిగొన్ని కళావ్యవస్థలుండి (ఈ కళావ్యవస్థలే భక్తశ్రుతిగాబోలు!!) యివి శుక్రమహాభ్యుత్థముల బెద్దలు పిన్నలకు బోధించుట చేతనే యలవడుచుండినవి. వేముల! వృత్తిబోధకకళలు మున్ను చేసిచూపి చెప్పచుండిరిగాని చదివించిచెప్పినదిలేదన (ప్రతి కళకును శాస్త్రములున్నను ఇట్లుచేసి చూపుట, కళలుక్రియా రూపములుగావున మిక్కిలి ప్రాధాన్యముపొందును. అట్లేవే కవిత్వము, మినరాలి, శత్రువిశ్లేషము నుదాహరణములు) నాధారములనే కళలు గలవు (భక్తముగా దానివెట్టుకోలేదు) కావుననే మన సారస్వతగ్రంథములందు పదరూపుసారముగా సూత్రప్రాయములై ఈకళలు నిల్చినవి గాని పాశ్చాత్యదేశములలో బల వాక్యకాదానిని బెక్కు గ్రంథములు వ్యాఖ్యానములు విస్తరిల్లినవిగావు...ఈసందర్భములనుబట్టి జనశ్రుతిచే నిల్చినకళలకు ఆకాలమున వార్తానామము సార్థకమై యుండును (అట్టి నామము కళలకు గల్గిన నిష్పటికిని ఉండి యుండవలయునుగాదా? నిన్ను నేడేగదా గ్రంథములుపుట్టినవి!) ఈకాలమున జనశ్రుతియు కళలునభిన్న రూపమున దాల్చినవి. కళలు వార్తాత్వమున వదలినవి. జనశ్రుతిప్రతికారూపమై వార్తాత్వమునందని(ప్రతికలు లేకున్న జనశ్రుతికి వార్తాత్వముండదా?)” అని వ్రాసిరి. ఇదియెల్లయు విమర్శకులవారి యూహాసంపదయేగాని వేరొండుగాదు. అంతయు అబద్ధము. చరిత్రకు విరుద్ధము. శుద్ధగాధ.

వార్తాశాస్త్రము అను లిఖితరూపకముగు శాస్త్రముండెనా లేదా? (జనశ్రుతిసంగతి మరిచిపోండు.) మాడరన్ రివ్యూ 1913 వ సంవత్సర సంచిక 514 పుటయందు కే. పి. బయస్సాని ఎం. ఎ. (ఆక్స్ ఫర్డ్) బారిస్టర్ గారిట్లు వ్రాసి యున్నారు.

“నేటివరకు వార్తావిద్య (Economics) బోధించు గ్రంథము మనకేయి లభించినదిగాదు. కాని ప్రస్తుతముండు గ్రంథములయందుగల ప్రశంసలనలన వార్తావిద్య బోధించు గ్రంథములుండిన నటుల స్వస్థము” అని వ్రాసిరి. మాకు తెలిసినవట్లుకు ఈప్రశంసల బొందుపరచుచున్నాము.

(1) కిరీమన్లహా భారతము శాంతిపర్యయనందు 59 వ అధ్యాయము తిక్కనసోమయాజి గ్రంథమున ద్వితీయాశ్వాస మునందు 203 ఖిమ్మకు ధర్మరాజునకు దండనీతి జనశ్రుతివారం చెరిగించుచుండు ఘట్టమున.

[భిక్షుః—వియతేత్యం నరవాళిపు శృణునర్మమశేషతః యథారాజ్యం సమత్వం ఆదౌకృతయగే భవత్ తతోధ్యాయ సహస్రాక్షం శతంపత్రే స్వబుద్ధిజయత్ర భగ్యఃత్రయచాన్వీక్షితేన వార్తావ భరత్వ భ దండనీతికృతప్రణామిద్యాః త్తేనదర్శితా]

“—మీరు వెరవలదని పలికి స్వామ్యమాతృగాష్ట్ర భగ్గకోశ సృష్టావలంబులు నాన్వీక్షిత్రయోవార్తా దండ నీతులును, నమిత్తోదానీనాదిక ద్వంద్వ రాజమండలంబును సంధి విగ్రహ యాన ఆసన ద్వైదీభావ సమాశ్రయంబులును మొదలుగా వలయువానికిం బ్రభోధకంబులగు నానావయం బులుం గలిగి ధర్మార్థకామమోక్షంబులకు సాధకంబు లయి యుండునట్లుగా నూరువేలధ్యాయంబుల నభిలషాకహితంబగు నీతిశాస్త్రంబు రచించి యనుగ్రహించె. దానిని విశాలా త్తుండు....సంక్షేపపూరితంబున బదివేలధ్యాయంబుల వైశాల్యాత్మం బన నిర్మించె.

హరునివలన బడసి యాశాస్త్రమేమనెందు యెందుచేలుసేన నమరగురుడు
దేవదత్తనాశ్వు ద్విగమాశ్రయ
రూపసమృద్ధియగు భూపవర్త
దాని ప్రయత్నం సహస్రాధ్యాయ పరిమితంబుగావించె.
మరియు మనస్ఫులతకీ యెరిగి మనలు సంక్షేపపూరితంబుగా గ్రంథంబుగా వించిరి.

బ్రహ్మ ఒక్కసారిగా ఆంధ్రగోష్ఠగ్రంథము రచించుట యెట్లును విశాలాత్తుండు బృహస్పతి, శుక్రకు మొదలగు బుఖలయొక్క వచనములు అభిప్రాయములు ఇప్పటిగ్రంథములో నుదాహరణయై యుండుటచే అట్టి గ్రంథములుండి యుండవలయును. ఆగ్రంథములందు వార్తాశాస్త్రము లిఖిత రూపముగానుండి ఒకయంతయుగా నుండియుండెనట నిస్సంశయము. మొదటి లక్ష అధ్యాయములలో నెన్నియధ్యాయములుండెనని వారెన్నియో?

(2) శుక్రనీతి సారమునందు పుట 18.
అన్వీక్షిత్రయోవార్తా దండనీతికృత శాశ్వతీ.
విద్యాచక్రస్ర ఏవైతా అభ్యస్తేత్ నృపతిస్సదా.”
విద్యాఃఆనందమును అభ్యస్తేత్ నృపతిః ఆనందములను గమనింపుడు ర జాఅభ్యసించునదిజనశ్రుతిగానందదుగదా. అదియుగాక నాలుగువిద్యలలో నొకటిగను తక్కిన మూడింటి తోడ నభ్యసించవలసివడిగను వ్రాసియున్నాడు.

(3) చాణక్యని అర్థశాస్త్రము ‘విద్యా సమదేశః’ (విద్యలిప్సి ఆనిచెప్పట) ఆను నధ్యాయము లీపుట
“అన్వీక్షిత్రయోవార్తా దండనీతికృతీ విద్యాః
త్రయోవార్తా దండనీతికృతీమానవాః త్రయో విశేషో
హ్యన్వీక్షితీతి వార్తాదండనీతికృతీ వార్తాస్పత్యాః, సం
రణమాత్రంహి త్రయోలోక యాత్రావిద ఇతి.

దండనీతికావిద్యే త్యాశససాః, తస్యాంహి సర్వ విద్యారంభాః ప్రతిబద్ధా ఇతి చత్వరవిద్యాః ఇతికాటిల్యః, తాభిః ధర్మార్థయోద్ విద్యాత్ తద్విద్యానాం విద్యాత్వం సాంఖ్యం యోగో లోకాయతంత్రేత్యా నీవీక్షితీ, ధర్మ భర్తాత్రయ్యాం అథానాథో వార్తాయాం సయానయా దండ నీత్యాం.”

... ..
వార్తాసాపనా అను నధ్యాయమునపుట 8. “కృషిపాశు పాశ్యవాణిజ్యావవార్తాః ధాన్యకమహిరణ్య కుష్ఠవిప్సి (లేవర్) ప్రదానాదేవకాశీః తయాస్యపక్షం పరపక్షంచ వకకశోతి కోశదండాభ్యాం.”

విద్యలు నాలుగనియు వానిలో వార్తావిద్య యొకటి యనియు ఒక్కొక్కదానికి విద్యాత్వము ధర్మార్థములు బోధించుటచే గలిగినదనియు చాణక్యకు చెప్పుచున్నాడు. ఇది వివర్యాధికారికములొనిది. వివరమునగా డిసిప్లీన్. రాజుకుగావలయునది నేర్చుకొనవలసినది. అన్నివిద్యలును దండనీతికంగ మలుగా గ్రహించిన శుక్రనిమితిమున వార్తాయను దండనీతి యందు శేరును. శుక్రనిదండనీతియందు వార్తాయను “ప్రతి బద్ధ”మే గదా! దండనీతియంతయు లిఖితముగు శాస్త్రముగాన తదనయవగు వార్తాయు లిఖితముగు శాస్త్రమునియు జనశ్రుతి గాదనియు స్పష్టముగాదా?

(4) చాణక్యకు “వృద్ధసంయోగ”మను నధ్యాయమున రాజువిద్యల నెవరినుండి యభ్యసించ వలయునో చెప్పుచు,
“విద్యానాంతు యథాస్వమాచార్య ప్రామాణ్యోత్ వినయో నియమశ్చ.

వృత్తిపనయనః త్రయోమాన్వీక్షితీంచ క్షేప్రభ్యః వార్తాం అభ్యక్షేభ్యః దండనీతిం కత్ప్ర ప్రయోక్తృభ్యః.” అనివాసి నాడు. వార్తావిద్యను అభ్యక్షులయొద్ద నేర్చుకొనవలయును. ఈయభ్యక్షులెవరనన వ్యవసాయము, వాణిజ్యము, గౌరతు, మొదలుగాగల ప్రభుత్వశాఖలకు అధిపతులు ఆయాశాస్త్రములను జదువుకొన్న ప్రజలులు, ఈవిషయము అర్థశాస్త్రముందలి అభ్యక్షప్రచామ అను ప్రకరణమున దెలియనగును. ఇప్పటి డిపార్టుమెంటులో సెక్రటరీ నండివారు.

[ఉదా (1) ఆకరాధ్యక్షుడు శుల్కధాతు శాస్త్రగ్రంథ పాకనుడి రాగజ్ఞః తజ్ఞసంఘోవా...తేత్రగణితము, ధాతు శాస్త్రము (మినరాలి) రసశాస్త్రము (కెమిస్ట్రీ) పాకనుడి రాగజ్ఞ వంటిరత్నములు వానిరంగులు తెలిసినవాడు. ఈశాస్త్రముల తెలిసి గమల వృత్తులయందలి అర్థానానము (వార్త) రాజున కీతరుపదేశించవలయును.

(2) సీతాధ్యక్షుడు (సెక్రటరీ ఫార్ ఆగ్రికల్చర్) కృషితంత్ర గుల్మవృక్షయోగ్యేదజ్ఞః తజ్ఞసంఘోవా. ఆగ్రికల్చర్, బాటనీ, వృక్షవైద్యము తెలిసినవారగుని అటువంటి వారి సంఘముగాని, వీనిసంబంధము అగ్రానగరవేచన (ఆగ్రి కల్చర్చర్ ఎకనామిక్సు) రాజునకు గలుగజేయుట సీతాధ్యక్షునిపని] ఇట్లే ఇతర అభ్యక్షుల నూహించుకొనవలయును.

(5) కామందక సీతసారమునందు—అన్వీక్షిత్రయో వార్తా దండనీతికృతీ శాశ్వతీ విద్యాశ్చ త్తస్ర ఏవైతే యోగ త్తేమాహిదేహీనాం [ఏవైతదండనీతిస్తు విద్యేత్యాశనసీథితిః] విద్యాద్యదా భి నిపుణః చతుర్వర్గ ముదారణః, విద్యాతే దాసాం విద్యాత్వం విదిరానే నిరుచ్యతే.

(6) వ్యాఖ్యానము. (త్రయోవాత్తేతి ఏతాకీవవిద్యా ఇతి మానవా నునుకీమ్యా మన్యంతే.....వార్తాస్పత్యాస్తు విద్యా ద్వయమేవ మన్యంతే...లోకస్య అర్థ ప్రధానత్యాత్ చాతు ర్వ్యవస్థాలోకస్య భూమ్యాది ప్రధానకృత్తి హేతుత్వాత్ సచార్థోవార్తయా లభ్యతే దండనీత్యాపాల్యతే. శుక్ర కీమ్యా ఏకామే మవిద్యామన్యంత దండనీతి రిదమేవశాస్త్రం య స్యాత్ తస్యామేవ సర్వవిద్యారంభాః సంప్రసితాః దండనీతే రభావే అన్యాయేనతి విద్యారంభా ఏవభవంతి అనవా దండ నీత్యనయ విశేష ఇతిభావః ఆస్మాకంగురో. కాటిల్యస్య దర్శనం విద్యాఃచ తస్రఏవ యస్యాత్ స్పృహకృష్ణకృష్ణప్రకృప్త సిద్ధిః...వార్తయాపర్యధానాన్ధసిద్ధిః అన్వీక్షిత్రయోవావిద్యః స్వాంస్వాంవిద్యాం సమ్యగుపాసతే ఉపప్రభావాత్ అభ్య స్థితి దండనీత్యాంరాజానః త్రయ్యాం ప్రామాణ్యః వార్తా యాం వైశ్యాః శూద్రాశ్చాన్వీక్షిత్యాం...వార్తాయాః స్వయా పప్రకార మభిధాతుమాహ పాశుపాల్యమితి పశవోహస్త్య శ్చగో మహిమ్యాదయః తాన్ పాలయంతీతి పశుపాలాః నాన్తి కీక్షకా శాలిహోత్రాదివా. తేహంశాస్త్రానుష్ఠానంపాశుపాల్యం కృషిరికెగ్గణం. తత్ప్రతిపాదకంపరాశరది [అది అను మాట గమనింపుడు] ప్రోక్తంశాస్త్రం తదనన్యమనంచ. శిష్యుని శిష్య వ్యవహారః క్రయ విక్రయ లక్షణము...తీతి. పణ్యకేజీన వణిజ్యా చేవ్యతే. ఏత త్రితయమవివార్తా [ఒక్కొకటి విద్యయై నది నిరూపించుచు] తథాచతుర్వర్గం యల్ లభేత తత్ వార్తాయాః విద్యాత్వం”

(7) బ. సీతారామాచార్యులవారి శబ్ద రత్నాకరముందు వార్తా. అర్థానర్థ వివేచన విద్య.

ఈ ప్రమాణములం బట్టిచూడగా వార్త యేకశాస్త్ర మనియు అది వైశ్యులకు ముఖ్యమనియు, రాజు దానిని పరింప వలయుననియు ఆశాస్త్రము అనాదిగ మనదేశమున నుండిన దనియు, జనశ్రుతికిని ఆశాస్త్రమునకు సంబంధములేదనియు ఆశాస్త్రము అర్థానర్థ బోధకమనియు స్పష్టమగుచున్నది. అగ్రా నర్థములనగా ఆదాయము నప్తము (గెయిన్ లాస్. ప్రాస్పెరిటీ అడ్వర్సిటీ) దీనిని బోధించుచు ఏకనామిక్సు. కృషి పాశు పాల్యము మొదలగువానికి శాస్త్రములుండినవియు స్పష్ట మగుచున్నది. వార్తను రాజు క్షింపక పోయిన నేమగునో చూడుడు.

కామందకుడు
“ఆయతేం రక్షణం రాజ్ఞః వార్తారక్షణమాశ్రితా
వార్తాచ్ఛేదనోలోకోయం, శ్వసన్న పినశీవతి”
మనదేశముయొక్క ప్రస్తుతపు దుస్థితి ఇదియేగాదా? ఈ శ్లోకమును భారతమునందలి

కచ్చిత్స్వకృతా తాత వార్తలే సాధుభిజ్ఞవై.
వార్తాయాం నుస్థితస్తాత్ర లోకోయం నుఖమేధతే.
అనుశ్లోకమును దీనికి తుల్యముగు నన్నయభట్టు పద్యముతో సరిపాల్చి, విమర్శకులు చూచుకొందురుగాక.

ఇప్పుడు కళలు వార్తాత్వ మందుట వార్తలు కళాత్వ మందుట మొదలగు నసంబద్ధవాక్య సంచయము అగ్రశాస్త్ర మని యేర్పడుచున్నది. విమర్శకులవారు నేల విడిచి సాము చేయు వారై వార్తాశాస్త్రము “లేదు లేదు” అని ఖండితము గా తమకు దెలిసినట్లు వ్రాయుట యత్యాశ్చర్యము. భాషా ప్రపంచమున తప్పు టకుగులు చాలించి దారిద్ర్యంకలేక పరు. వెత్తు టిదే గాబోలు. ఇంచుకైన నాలోచింపక తిట్లుట తప్పు. ఒకటియు దెలియక నోటికివచ్చిన దెల్ల వ్రాయుటగాక, అట్టి వ్రాతలకు సిద్ధాంతములని పేరుబెట్టుట దుఃఖకరము. వార్తా శబ్దమునకు జనశ్రుతియను నగ్రము దృఢముగా వీరి మనమున నాటి భిన్నార్థము సహింపజాలక కళలకు మెడవిరిచి కింకదం తిలో జేర్చినారు. వార్తావిద్యయన్నను వార్తాశాస్త్రమన్నను నొకటియే. (సశేషము)

వైద్యశాలలకు సంబంధించిన కట్టవములను నిర్మించు నిమిత్తము కడచిన బడ్జెట్టులో ప్రభుత్వమువారు మంజూరు చేసిన పనిలక్షులవైకి రు 2,31,007లు ఇప్పుడు పంచివెట్ట బడుచున్నది. ఈ మొత్తములో జిల్లాబోర్డులకు రు 50,545లును పురపాలక సంఘములకు రు 1,80,462 లును ఇయ్యబడుచు న్నది. చిత్తూరు, కడప, గుంటూరు, కృష్ణ, కర్నూలు, నెల్లూరు, విశాఖపట్టణముల జిల్లాబోర్డులకు వరుసగా 5850, 8550, 1850, 5640, 840, 4800, 2000 ను, ఆనంతపురము, బల్లారి, కడప, పల్నాకిమిడి, రామగిరి, నెల్లూరు పురపాలకసంఘములకు వరుసగా 12600, 4000, 9230, 1085, 9613, 16240 రూపాయలును ఇచ్చునట్లు తీర్మానించినారు.

THE GREAT EUROPEAN WAR

DESPERATE FIGHTING IN PRUSSIA.

Russian Cruiser Sunk in Baltic.

German Aeroplanes Bombard Paris.

AUSTRIA RELIEVES PRZEMSYL.

VICTORIOUS MARCH OF ALLIES.

(REUTER'S AGENCY)

GREAT BRITAIN.

British Casualties.

LONDON, October 12.—The following list of casualties is issued:—

DIED OF WOUNDS.

Lieut. Brooke, Irish Guards, and Major P. Hastings, West Kent Regt.

WOUNDED.

Capt. J. N. Crawford, Inniskilling Fusiliers.
Major Goren, South Lancashire Regt.
Lieut V. R. Harrison, Royal Field Artillery.
Lieut D. P. Laing, Royal Irish.
Lec. Lieut. P. Myburgh, Royal Field Artillery.
Lieut. G. K. Smith, Coldstream Guards.

WOUNDED AND MISSING.

Sec. Lieut. F. A. Sampson, Royal Fusiliers.

MISSING.

Lieut. G. Oliphant, West Riding Regt. According to unofficial reports:—

WOUNDED AND PRISONERS.

Major G. Ewart, South Lancs.
Lieut. Stewart Cox, Royal Field Artillery.

PRISONERS.

Barber-Starkey, Royal Field Artillery.
Lieut. E. S. Hamilton, Army Medical Corps.
A. J. Hargreaves, Somerset Light Infantry.
H. F. Spence, Middlesex Regiment.

REJOINED.

Lieut. J. O'Donovan, Royal Scots. Sec. Lieut. Pugh Fusiliers.

The Press Bureau issues a list of prisoners received from Germany.

Capt W. Beaman, Major P. Collingwood, Major W. B. Fry, Lieut. J. Furness, Major J. P. Lynskey, Lieut. Hattersley, Lieut. H. Hills, Capt. J. P. Lynch, Lieut. L. Routh, Capt. Sutcliffe, and Lieuts. A. J. Brown and A. Preston—all of the Army Medical Corps.
Major W. Davy, Middlesex Regt.
Major E. H. Jones, Royal Artillery.
Capt. C. Leech, Royal Artillery.
Major A. Nutt, Royal Field Artillery.
Lieut. R. Peek, Royal Field Artillery.
Lieut. Col. C.F. Smith, Lancs.
Lieut. J. E. Yot Stevens, Royal Field Artillery.
Lieut. J. E. Yot Stevens, Royal Field Artillery.

The Fall of Antwerp.

Impetus to Recruiting.

The fall of Antwerp has given an impetus to recruiting in recruiting centres. Yesterday was the busiest day for the last three weeks.

Duration of the War.

Lord Curzon's Belief.

Lord Curzon, speaking at Antwerp, October 13. (5-25 A.M.)—expressed the opinion that the war would be over by Christmas. He believed that more than half the troops would be home before the troops returned home. One Christmas would be enough.

British Fleet Reserves Arrive at Dover.

LONDON, October 13.

Men of the fleet reserve, new naval division and the naval volunteer reserve arrived at Dover yesterday from Antwerp. (1-0 P.M.)

FRANCE.

More Bombs on Paris.

Enemy Pursued.

LONDON, October 12.—(5-30 P.M.)—

PARIS.—A Communique says:—An aeroplane dropped six bombs to-day. It is pursued by five French aeroplanes. A defensive air-corps is being formed, in Paris.

Damage to Notre Dame.

The damage to Notre-Dame consisted of six small beams in the roof being smashed, in the northern transept, part of the roof being torn away, and the frame of the clock pierced.

Bombs Incendiary not Explosive.

LONDON, October 12.—(9 P.M.)—

PARIS.—To-day's bombs were incendiary and not explosive. No damage was done.

Enemy's Attacks Repulsed.

200 Germans Killed: 500 Prisoners.

LONDON, October 12.—(6-40 P.M.)—

PARIS.—A "communique" says that the enemy made a night attack in Vosges, near St. Die, but were repulsed.

A Flag Captured.

A flag was taken yesterday, belonging to the 49th Pomeranian Regiment.

A Fierce Engagement.

A fierce engagement took place on the 9th and the 10th, when a brigade of the French Marines killed 200 of the enemy and took 500 prisoners. Our losses were only 9 killed and 43 wounded.

Violent Attacks on the Front.

PARIS, October 13.—(12-5 A.M.)—

It was officially stated at eleven last night that no details were available regarding the violent attacks on the front.

Gain at Many Points.

We gained ground at many points and lost ground nowhere.

BELGIUM.

The Fall of Antwerp.

Forts Still Hold Out.

LONDON, October 12.—(6 P.M.)—

A further communique issued in Paris this afternoon says that twenty-four Antwerp forts on both banks of the River Scheldt, are resisting energetically. The Germans as yet only occupy the suburbs.

20,000 Belgian Troops Cross Over.

LONDON, October 12.—(9 P.M.)—

AMSTERDAM.—The Belgian troops who crossed the frontier are estimated to number 20,000.

Twenty-four Forts Holding Out.

LONDON, October 13.—(5-25 A.M.)—

A "Times" message from Belgium says that on the 11th instant twenty-four Antwerp forts were still holding out in the face of continuous bombardment.

Fires in the City.

Over twenty fires could be seen in the city yesterday evening.

City not Plundered.

Dutch visitors to Antwerp say that the Germans have not plundered the city, which is well protected.

German Officers Polite.

Germans are anxious that the inhabitants shall not be disturbed but there is no general tendency in this direction. German officers are most polite and salute passers by.

GERMAN

Naval Operations.

IN THE BALTIC.

Sinking of a Russian Cruiser.

PETROGRAD, October 13 (12-5 A.M.)—

It is officially stated that German submarines on Sunday attacked the cruiser "Admiral Makaroff" which was searching suspicious fishing-boats. The submarine torpedoes but missed the "Admiral Makaroff". The submarine on Sunday attacked the cruisers the "Pallada" and "Bayan" which were patrolling the Baltic. Both immediately fired heavily but one submarine torpedoed "Pallada" which sank all the crew perishing.

"Pallada" Sunk by German Submarine.

LONDON, October 13.—(1-30 A.M.)—

German submarines sank the Russian cruiser "Pallada" with all the crew on Sunday in the Baltic.

Germans in France.

Reinforced by Ten Divisions.

LONDON, October 13.—

The "Times" Military correspondent says that information received by the Dutch Press from travellers in Germany and other sources indicates that the Germans in France have been reinforced in the last ten days by probably ten divisions of Land Wehr and Landsturm.

German Military Operations.

Poland as Centre.

LONDON, October 13.—

AMSTERDAM.—A German Communique says that the centre of German military operation is now at Poland.

German Casualties.

Amount to 2,11,000.

LONDON, October 13.—

AMSTERDAM.—It is stated here that the first thirty-five lists of casualties in the Prussian army, contain 974 officers killed, 2188 wounded, and 122 missing, 13,051 men killed, and 56,645 wounded. There are also 1454 casualties among Marines. The lists do not include losses in the Bavarian, Saxon, and Wurtemberg regiments. There are now further, eleven lists bringing the total of Prussian losses up to 21,10,00.

RUSSIA.

Fighting in East Prussia.

Artillery Duels.

LONDON, October 12.—(6-40 P.M.)—

Fighting is proceeding in East Prussia with great desperation, a

ELEGRAMS.

THE LEFT BANK OF VISTULA.

Fighting Commences.

PETROGRAD, October 13.—(5-10 A.M.)—Officially stated that fighting has begun on the left bank of the Vistula in the direction of Lvangorod and

Slavians Enter Transylvania.

Austro-Hungarian Attitude.

LONDON, October 12.—(6-35 P.M.)—An Austro-Hungarian communique confirms that Slavians have entered Transylvania. It is stated that the Hungarian Government intends to restore autonomy in Transylvania in order to prevent action.

AUSTRIA.

Bombardment of Belgrade.

Brave Resistance of the City.

LONDON, October 12.—(6-10 P.M.)—An eye-witness from Belgrade says that half of the city has been destroyed after eleven weeks' bombardment, but that it is still resisting bravely.

Cholera Spreading Widely.

LONDON, October 12.—(6-10 P.M.)—VENICE.—Cholera is rapidly spreading into the remote districts of Austria.

Austria and Italy.

Serious Situation at Trieste.

LONDON, October 12.—(6-35 P.M.)—ROME.—The "Messaggero" reports a serious situation at Trieste. It says the Governor has ordered the police to make a list of a thousand prominent Italian citizens, who are destined to imprisonment in Austrian fortresses on the event of Italy declaring war, and that the Austrian Government in the manifesto announces that the least manifestation in favour of Italy will be punished by shooting without trial, also accompanied by the hanging of Trieste deputies and seven prominent persons.

ITALY.

The New Minister of War.

LONDON, October 12.—(6-10 P.M.)—It is stated in Rome that General Zupelli, the new Minister of War, belongs to the Indian Irredentist Party.

[The Irredentist Party or, Italia Irredenta, want back the two northern provinces from Austria. It is significant to find a member of that party in charge of the Ministry of War.]

RUMANIA.

King's Death and the Situation.

German and Austrian Press Opinion.

LONDON, October 12.—(6-10 P.M.)—The Press in Berlin and Vienna thinks that the death of King Carol of Rumania will not influence the situation.

AMERICA.

Peace Proposals by America.

A Statement by President Wilson.

WASHINGTON, October 13.—President Wilson announces that he has made no direct peace representations to any Powers since his original note tendering his good offices.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press Agency.)

SOUTH INDIA.

Lord Pentland Leaves for Madras.

To Proceed on a Lengthy Tour.

OOTY, October 13.—Lord Pentland and party left Ooty this afternoon by Mettupalaiyam enroute to Madras, whence he will return to Cochin, Travancore, and returning

TELEGRAMS.

Lady Pentland.

Lady Pentland will leave hereon the 17th to accompany the Governor during his visit to Cochin and Travancore States.

BURMA.

Social Purity in Rangoon.

Memorial to the Lieutenant Governor.

RANGOON, October 14.—The recent efforts of the Social Purity movement have resulted in a largely signed memorial from the citizens of Rangoon, being forwarded to the Lieutenant Governor with a view to immediate action being taken to suppress brothels in the town. In the memorial, the memorialists draw the Lieutenant Governor's attention to the large number of venereal disease cases (9000) during 1912 and 1913 in the General Hospital. Referring to the system of segregation that is, the permission of brothels in certain parts of the town they say that in the opinion of the highest medical and sanitary officers the policy of segregation is a failure. They further state the closing of the segregated area in Colombo has given satisfactory results and that the Government has had every reason to be satisfied with the course pursued. They pray, brothel keeping be made punishable as in Great Britain, and also closing up of all brothels, deportation of foreign unfortunate women, and the strengthening of police powers so as to prevent the landing of such women and professional procurers.

CALCUTTA.

The Budge-Budge Riot.

Verdict of the Jury.

CALCUTTA, October 13.—The inquest on Mr. Lomax and four Sikhs killed at Budge Budge, concluded to-day. Mr. Dobbin, the Coroner, summing up the case said.—In the case of Mr. Lomax he thought it was perfectly clear that the Sikhs suddenly fired on the Police and the officials, and from the evidence he thought the Jury could only come to one conclusion namely that there was no provocation whatever given to stand up and open fire. Firing appeared to have been deliberate and with the intention of causing death. The Jury returned the following verdict, that in the case of Mr. Lomax, death was from gunshot wound inflicted at Budge-Budge by an unknown Sikh, under such circumstances that the act amounted to murder. The Coroner continuing said that the death of the four Sikhs was due to gun shot wounded. With reference to the first case the Jury might remember from the evidence of Major Moses, that no bullet was found and also in the case of the man who was aged thirty years no bullet was found. The same applied in the case of the man of thirty-five. In the fourth case, a bullet was found but there was some difficulty in finding out what kind of revolver fired that shot. In all these cases, from the evidence they had heard, it appeared that the Sikhs opened fire and that the Police fired in self defence and the troops on receiving orders. It was impossible to say who fired in any of these cases.

The following verdict was returned:—Death from a gun shot received in the affray at Budge-Budge during which the Police fired in self defence and the troops under orders, there being no evidence to show who fired the shot. The Jury then tendered an expression of deepest sympathy to Mrs. Lomax on the death of her husband.

Gurdit Singh.

One Thousand Rupees Offered for His Arrest.

CALCUTTA, October 13.—A sum one thousand rupees reward has been offered by the Inspector-General of Police for information leading to the arrest of Gurdit Singh.

UNITED PROVINCES.

I. C. S. And The Bar.

Facilities for Leave Study.

ALLAHABAD, October 13.—The "Pioneer" says:—The Secretary of State has now finally approved the rules governing the scheme for the encouragement of the members of the Indian Civil Service to take a call to the Bar and a course of reading in the Chambers while on leave, and these rules are about to be issued by the Government of India.

Additional High Court Judges.

No Difference in Status and Privileges.

ALLAHABAD, October 13.—Some doubts having been expressed as to whether the position of temporary additional Judges of High and Chief Courts is the same as that of the permanent and officiating Judges, under the rules which govern such appointments, the Secretary of State has ruled

TELEGRAMS.

that the position is identical, and there is no difference in this respect. The Secretary of State has sanctioned the grant, to temporary Judges of High and Chief Courts, of the privileges in respect of the leave rules allowed to permanent Judges.

PUNJAB.

The Punjab Co-operative Bank.

Voluntary Liquidation Decided Upon.

LAHORE, October 13.—At a largely attended meeting of the shareholders of the Punjab Co-operative Bank held at Amritsar on Sunday, it was resolved that the Bank be wound up voluntarily. Rai Bahadur Jaikissen Das, Lala Mulkh Raj, Rai Sahib Khosla Chand and Pundit Balak Ram Pandya were appointed honorary liquidators for purpose of winding up the company. As liquidation is to be done to the extent of paying off deposits of the general board has not been dissolved, but will continue to help in the work of liquidation without remuneration as the bank has ample resources in its investments, and is being wound up merely for want of cash. Therefore, with a view to restarting it after satisfaction of all claims of creditors with its existing capital and reserves, it was further resolved that the liquidators be requested to place a scheme of liquidation by way of adjustment of deposits and credits by the transference of the loans or by the acceptance of the first mortgage debentures against the property of debtors and their transfer to the creditors on payment partially or wholly in cash or by one or more methods suggested or by any other method or methods before an extraordinary meeting of the shareholders within six weeks after holding of first statutory meeting of creditors as required to be held in pursuance of provisions of Section 209 of Indian Companies Act.

War and the Indian Industries.

Bombay Indian Merchants' Chamber and Mr. A. H. Ley.

BOMBAY, October 13.—The Bombay Indian merchants' Chamber has a report of an informal Conference by their Committee and Mr. A. H. Ley, Off. Director-General, Commercial Intelligence, last Saturday. It appears that the Committee brought to Mr. Ley notice several industries which could usefully be in India consequent upon the cessation of trade with many and pressed for, appointment, by Government experts to make scientific investigations with the Ley promised to place the matter before the Government.

Alleged Breach of Trust

Against Kohsvale & Malhar.

BOMBAY, October 14.—At the Police Court yesterday, hearing was resumed of the case against Kohsvale Manager of the Bombay Banking Company charged with criminal breach of trust in respect of sums amounting to Rs. 65 thousand and Malhar Ganesh his nephew and Rupchand Surupchand, proprietor of a motorcar company with abetment. Three witnesses were examined who deposed that second accused took from them their signature on blank form. They did not know these were hundies. Subsequently when Bank went into liquidation claims of Rs. 15,000, 30,000 and 15,000 respectively were made against the witness. They never had any account or hundi transactions with the Bank. Hearing was adjourned.

A Case Under Press Act.

Proprietor Gujrathi Press Fined

BOMBAY, October 14.—Mr. Manilal Icharam Desai, proprietor of the Gujrathi Printing Press, was fined by the 3rd Presidency Magistrate Rs. 24 yesterday under Press Act having failed to mention the place of publication of a Gujrathi book printed at his press. The Magistrate remarked that the omission was not intentional.

Foreign.

Germans Occupy Ghent.

LONDON, October 13.—(3-5 A.M.)—AMSTERDAM.—The Germans have occupied Ghent. The Uhlans have arrived at Zelzate half way between Antwerp and Bruges.

Przemysl Relieved.

Rapid March Austrians Reinforce the Town.

LONDON, October 12.—(9 P.M.)—It is officially stated in Vienna that a rapid Austrian advance has relieved Przemysl and that reinforcements have entered the town.

నాగరపువస్తుప్రదర్శనశాలయం
గొప్పగొప్పవారిచే వేన వేలు

దియ్యబడినవతకము.
యోగ్యతాపత్రములు పొందినది.

అమృతాంజనము అన్ని నెలలకు పరమామృతము

అమృతాంజనమును

అమృతాంజనము
అమృతశబ్దమాదిగల
మయమందుగాదు
వర్తించునుండ దగినది.
వేలకువేలు సీసాలు విక్రయము.
అన్నిచోట్ల విక్రయింపబడుచున్నది.
నకలుమంచులవలన మోసముగలుగును
పంచభాష చీటి చూచి
కొనిన మోసముగలుగుదు

అమృతాంజనము
అంజనశబ్దమంతమనగల
నకలుమందుగాదు.
తలనొప్పలు, వాయువునొప్పలు, పార్శ్వ
పునొప్పలు, కీళ్ళనొప్పలు, పక్షవాతము,
వాపులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు
వీని కన్నిటికి అమృతమువంటిది.
చక్కని డబ్బితో హా
సీసానికి 8 అణాలు.

వాడని వారుండరు

వ్రాసిన కేట్లాగుచిత్రముగా పంపబడును. అమృతాంజనము అన్ని చోట్ల చిక్కగలదు.

దంతచూర్ణము.

డబ్బీ 1-కి 0-2-0. 12-కి రూ. 1-2-0

ఈ దంతచూర్ణము
ముత్య పండ్లు త్రో
ముటవలన చిగుర్లు
గట్టిపడును. చిగుళ్ళ
నుండి రక్తము ప్ర
వించకుండును. నో
టిదగ్గరంధము లేక
యుండును. పండ్లు
ముత్యముల వలె
తెల్లగా నుండును.

అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడు చున్నది. సర్వ
సాధ్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.

క ప హ రి.

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0. వి. పి. సహా రూ. 1-4-0.

దగ్గు శ్వాస
కోశము లందు
బలహీనత వలన
ఏర్పడును. ఇది
అనేకవిధములు
తైత్వము వలన
ఏర్పడిన దగ్గు.
శీతకాలమున ప్ర
బలింపు దగ్గు.

కోశముల సూక్ష్మ నాళములందు ఏర్పడుదగ్గు.
క్షయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించవలసిన
మును బట్టియుండును.

మోహినీ తైలము.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి వెల 0-12-0 లు

స్త్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

మెదడుకు చలువజేయును.
కండ్లకు చలువజేయును.
కెండుకలు పెరుగును.
కెండుకలు రాలకుండును.
కెండుకలు మనుపుజేయును.
చునోహారముగా నుండును.
సువాసన గలిగి యుండును
వేలకు వేలు
సీసాలు విక్రయము.
తప్పక కొనుటయుక్తము

ఇది మనోహరము జేయు విద్యాధి, స్త్రీవర్గ, ఉద్యో
గియు మొదలగువారికి సుఖాద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.

సందరితైలము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

ఒక డబ్బీతైల
మును వినువక రా
చిన ముఖమున
దగ్గు మొట్టిమ
యిచ్చుచు మా
రును. ముఖము
కాంతిబాగి నున్న
గా అద్దము వలె
ప్రకాశించును.

చర్మమును మృదుత్వము కలిగి నాజూకు జేరును.
తైలముమంచినువాసన గలిగి మోగడనలెనుండును.
ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము తెలియగూడు.

తామర తైలము.

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-6-0. 12-కి 3-8-0

మా తామర తై
లము ఒక్కడబ్బీ
ను ఆరు అణాలకు
కొని నాలుకైదు
సారులు రాచినయె
డల తామర నిర్మూ
లవగును. నయము
కాని యెడల మీ
ఆరు అణాలు తీరిగి
కీసికొన వచ్చును.

అనేకగుండ్లములు, మానములు బాధపడినవాగు దీనివలన
తక్షణమే సుఖము పొందిరి. హా! నిదురపట్టక బయట
బయటచుండు ఆకర్షణ వానికైనను వద్దు.

జీర్ణరసాయనము.

25 మాత్రల డబ్బీ 1 కి వెల 1-4-0

అజీర్ణమువల
న భుజించినవస్తు
వులు రక్తమున
కుసరిగా మార
నందున ఇదిమిగి
లినరోగములకు
కారణమగును.
దీనివలన శరీర
కోశములందు

రసస్రావము క్రమముగ గలుగక, దుర్బల మేర్పడి
ఆయువు క్షీణించును. మలబద్ధముమానును. రక్త
ము పుష్టిజెందును. అకలి హెచ్చును.

అమృతాంజనము డి హో, డి

రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

త. ౬, ౭, తంబుళెట్టి వీధి, జార్జ్టౌన్, మద్రాసు.

MADRAS:—Printed and Published by K. Nageswara Rao at the Andhrapatrika Press, No. 9, Jehangir Street.